جامع أحكام التجويد

Jami' Ahkam at-Tajweed

Reglene for resitasjon av den edle Koranen i riwayah fra Hafs 'an 'Asim via ash-Shatibiyyah

Utgave etter Indo-Pak-mushafen

Bygger på imam Ibn al-Jazaris al-Muqaddimah al-Jazariyyah, an-Nashr og at-Tamhid; Makki ibn Abi Talibs ar-Ri'ayah; og al-Marsafis Hidayat al-Qari

---

Samlet og redigert av Syed Abdul Salam

Online Quran · onlinequran.me

Første utgave, 1448 e.H. / 2026 e.Kr.

Innhold

Innledning 5
- Bokens metode 5
- Kildene 5
- Terminologi 6
- Fargeguide 6

Kapittel 1 Innføring i vitenskapen tajweed 8
- 1.1 Definisjon av tajweed 8
- 1.2 Emne, nytte og status 8
- 1.3 Lahn (feil) og dens typer 9
- 1.4 Resitasjonstempo 9
- 1.5 Qira'ah, riwayah og tariq 10
- 1.6 Resitasjonens etikette 10

Kapittel 2 Isti'adhah og Basmalah 11
- 2.1 Isti'adhah 11
- 2.2 Basmalah 11
- 2.3 Måter å binde sammen ved begynnelsen av en sura 11
- 2.4 Basmalah mellom to suraer 11
- 2.5 Surat Bara'ah (at-Tawbah) 12

Kapittel 3 Makharij: artikulasjonssteder 13
- 3.1 Hva en makhraj er og hvordan man finner den 13
- 3.2 Antallet makharij 13
- 3.3 De sytten makharij 14
- 3.4 Tennene og tungens deler 15
- 3.5 Å være oppmerksom på 16

Kapittel 4 Sifat: bokstavenes egenskaper 17
- 4.1 Definisjon og nytte 17
- 4.2 Egenskaper med motsetning 17
- 4.3 Egenskaper uten motsetning 18
- 4.4 Tabell over hver bokstavs egenskaper 19
- 4.5 Sterk og svak 20

Kapittel 5 Bokstavene én etter én 21
- 5.1 Tabell over bokstavene med viktige advarsler 21
- 5.2 Å holde de lette bokstavene lette 22
- 5.3 Ba, Jim og Qalqalah-bokstavene 23
- 5.4 Ha' og Sin 24
- 5.5 Sukun, Infitah og Shiddah 24
- 5.6 Dad og Dha' 25

Kapittel 6 Tafkhim og Tarqiq: tunge og lette bokstaver 27
- 6.1 Definisjoner 27
- 6.2 Bokstavene etter tyngde 27
- 6.3 Tyngdenivåer 27
- 6.4 Alif 28
- 6.5 Lam i Allahs navn 28

Kapittel 7 Reglene for Ra' 30

7.1 Når Ra' er tung 30
7.2 Når Ra' er lett 31
7.3 Der begge er tillatt 31
7.4 Rullingen i Ra' 31

Kapittel 8 Reglene for stum Lam 32
8.1 Den bestemte artikkelens Lam 32
8.2 Verbets Lam 32
8.3 Partikkelens Lam 33
8.4 Imperativets Lam og substantivets Lam 33

Kapittel 9 Reglene for Nun Sakinah og Tanwin 34
9.1 Definisjoner 34
9.2 Izhar Halqi 34
9.3 Idgham 35
9.4 Iqlab 36
9.5 Ikhfa' Haqiqi 37

Kapittel 10 Reglene for Mim Sakinah 39
10.1 Ikhfa' Shafawi 39
10.2 Idgham av to Mim 39
10.3 Izhar Shafawi 39

Kapittel 11 Doblet Nun og Mim, og nivåene av Ghunnah 41
11.1 Ghunnah 41
11.2 Doblet Nun og Mim 41
11.3 Nivåene av Ghunnah 41

Kapittel 12 Mithlayn, Mutajanisayn og Mutaqaribayn 43
12.1 Mithlayn Saghir 43
12.2 Mutajanisayn Saghir 44
12.3 Mutaqaribayn Saghir 45
12.4 Der tydelighet kreves 45
12.5 Slaget kabir hos Hafs 45

Kapittel 13 Qalqalah 46
13.1 Nivåene av Qalqalah 46

Kapittel 14 Madd og Qasr: forlengelse 47
14.1 Definisjoner og Madd-bokstavene 47
14.2 Madd Asli (Tabi'i) 47
14.3 Madd forårsaket av Hamzah 48
14.4 Madd forårsaket av sukun 49
14.5 Madd al-Farq 50
14.6 Styrken til Madd-formene 50

Kapittel 15 Ha' al-Kinayah: pronomen-Ha' 52
15.1 De fire situasjonene 52
15.2 Unntak hos Hafs 52

Kapittel 16 Hamzat al-Wasl og Hamzat al-Qat' 53
16.1 Definisjoner 53
16.2 Hvor den forekommer og vokalen i begynnelsen 53
16.3 To stumme bokstaver møtes 54

Kapittel 17 Waqf og Ibtida': å stoppe og begynne 55
17.1 Typer stopp 55

17.2 De fire slagene av valgt stopp 55
17.3 Å begynne 56
17.4 Stopptegn i Indo-Pak-mushafen 56

Kapittel 18 Hvordan man stopper på ordslutt 58
18.1 Der Rawm og Ishmam ikke brukes 58
18.2 Å stoppe etter skriften 59

Kapittel 19 Maqtu' og Mawsul: særskrevne og sammenskrevne ord 60

Kapittel 20 Den åpne Ta: feminine endelser skrevet med Ta 64

Kapittel 21 Indo-Pak-mushafens tegn 66

Kapittel 22 Særlige ord i Hafs' riwayah 67

Vedlegg 1: Teksten til al-Muqaddimah al-Jazariyyah 69

Vedlegg 2: Ordliste 75

Vedlegg 3: Kilder 78

Innledning

All lovprisning tilhører Allah, som sendte ned Boken til Sin tjener og ikke la noen krokethet i den. Velsignelse og fred over den som ble befalt å resitere Koranen med avmålt resitasjon, over hans familie og følgesvenner, og over alle som har mottatt Allahs Bok fra dem med korrekt resitasjon frem til Dommens dag.

Dette er en omfattende bok om reglene for ***Tajweed*** (التَّجْوِيد). Målet er å samle hver regel i denne vitenskapen i en tydelig undervisningsrekkefølge: hvert emne åpner med teksten til imam Ibn al-Jazari, fulgt av en forklaring, fargede eksempler fra Koranen, advarsler mot vanlige feil og til slutt kildene.

Bokens metode

- **Riwayah:** boken følger riwayah fra ***Hafs 'an 'Asim*** (حَفْص عَنْ عَاصِم) via veien ***Ash-Shatibiyyah*** (الشَّاطِبِيَّة), den riwayah som Medina-mushafen og de fleste trykte koraneksemplarer er skrevet i. Der veien ***Tayyibat an-Nashr*** (طَيِّبَة النَّشْر) har et annet alternativ, nevnes det bare til informasjon.
- **Kilder:** bokens grunnlag er imam Ibn al-Jazaris verk: ***Al-Muqaddimah al-Jazariyyah*** (المُقَدِّمَة الجَزَرِيَّة), *an-Nashr* og *at-Tamhid*. Deretter kommer Makki ibn Abi Talibs *ar-Ri'ayah* for beskrivelsen av bokstavene og deres egenskaper, og al-Marsafis *Hidayat al-Qari* for detaljer, eksempler og undervisningsrekkefølge.
- **Korantekst:** hvert koraneksempel er hentet automatisk fra den digitale teksten til Kong Fahd-kompleksets Indo-Pak-mushaf; ingenting er skrevet inn for hånd. Den er satt med kompleksets nastaleeq-skrift (KFGQPC Nastaleeq).
- **Henvisninger:** versene i *Al-Muqaddimah al-Jazariyyah* er nummerert etter den vanlige tellingen på 109 vers. For de andre bøkene oppgis stedet der emnet behandles i stedet for et sidetall, fordi utgavene er forskjellige.
- **Meningsforskjeller:** der de lærde er uenige, gjengis synspunktene kort, fulgt av det som praktiseres hos Hafs via ash-Shatibiyyah.

Kildene

Imam Ibn al-Jazari (751 til 833 e.H.)

Shams ad-Din Abu al-Khayr Muhammad ibn Muhammad ibn Muhammad ibn 'Ali ibn Yusuf al-Jazari fra Damaskus, en shafi'ittisk lærd, var sin tids fremste mester i resitasjon og den siste store autoriteten i vitenskapen om Qira'at. Han ble født i Damaskus i 751 e.H. og døde i Shiraz i 833 e.H. Blant hans verk på dette feltet er diktet kjent som *Al-Muqaddimah al-Jazariyyah*; *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*, skrevet tidlig i hans lærde liv; *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*, det mest omfattende og

nøyest kontrollerte verket om de masseoverleverte lesemåtene; og versifiseringen av det, *Tayyibat an-Nashr*. Derfor er hans ord grunnlaget for denne boken.

Makki ibn Abi Talib al-Qaysi (355 til 437 e.H.)

Abu Muhammad Makki ibn Abi Talib Hammush al-Qaysi ble født i Kairouan i 355 e.H. og døde i Córdoba i 437 e.H.; han var en mester i Qira'at og i arabisk. Hans *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah wa Tahqiq Lafz at-Tilawah* er en av de tidligste bøkene viet helt til tajweed. Den er den mest detaljerte i å beskrive bokstavene én etter én, forklare deres egenskaper og navn, og advare mot feilene resitatører gjør i hver bokstav.

Shaykh 'Abd al-Fattah al-Marsafi (d. 1409 e.H.)

Shaykh 'Abd al-Fattah ibn as-Sayyid 'Ajami al-Marsafi fra Egypt var en lærd i Qira'at i det fjortende århundre e.H. Hans *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari* er blant de mest fullstendige moderne bøkene om tajweed i Hafs' riwayah, kjent for sin undervisningsrekkefølge, sine mange eksempler og sin behandling av fine detaljer og spesielle ord.

Terminologi

Fagordene i denne vitenskapen beholdes i sin arabiske form på alle språkene i boken, fordi de er faste navn som en elev bør lære slik de er. I denne utgaven skrives hvert begrep med latinske bokstaver, med den arabiske formen i parentes første gang det nevnes i hvert kapittel, for eksempel ***Ghunnah*** (الغُنَّة). En ordliste finnes bakerst i boken.

Fargeguide

I koraneksemplene farges bare de bokstavene regelen gjelder; resten av ordet forblir svart. Hver farge har én fast betydning i hele boken:

- Ghunnah: Ikhfa', Iqlab, Idgham bi-Ghunnah, doblet Nun og Mim
- Izhar: Halqi, Shafawi, Qamari
- En bokstav som skrives, men ikke uttales, eller som er helt sammensmeltet uten Ghunnah
- Qalqalah
- Madd på to slag: Tabi'i, Badal, Silah Sughra, 'Iwad
- Madd på fire eller fem slag: Muttasil, Munfasil, Silah Kubra
- Madd Lazim på seks slag
- Madd på 2, 4 eller 6 slag: 'Arid li-s-Sukun og Lin ved stopp
- Tafkhim (tung)
- Tarqiq (lett)
- Bokstaven som studeres i eksemplet
- Spesialtilfeller: Sakt, Imalah, Tashil, Ishmam

Hvordan fargene brukes

مِنۢ بَعۡدِ

Al-Baqarah 2:27
Iqlab: Nun blir til Mim, med Ghunnah

سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ

Al-Baqarah 2:6
Madd Muttasil

Merk

Denne boken hjelper forståelsen; den erstatter ikke å lære av en lærer. Tajweed mottas gjennom ***Mushafahah*** (المُشَافَهَة) fra en dyktig lærer som lytter til eleven og retter ham, slik følgesvennene mottok det fra Profeten ﷺ.

KAPITTEL 1

Innføring i vitenskapen tajweed

1.1 Definisjon av tajweed

Språklig betyr tajweed å forbedre eller gjøre utmerket. **Teknisk** er det å uttale hver bokstav fra dens artikulasjonssted og gi den dens rett (حقّ) og dens tilkommende del (مستحقّ) av egenskaper. Imam Ibn al-Jazari definerte det slik:

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٠ وَهُوَ إِعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا مِنْ صِفَةٍ لَهَا وَمُسْتَحَقَّهَا

٣١ وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ وَاللَّفْظُ فِي نَظِيرِهِ كَمِثْلِهِ

٣٢ مُكَمِّلًا مِنْ غَيْرِ مَا تَكَلُّفِ بِاللُّطْفِ فِي النُّطْقِ بِلَا تَعَسُّفِ

٣٣ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ تَرْكِهِ إِلَّا رِيَاضَةُ امْرِئٍ بِفَكِّهِ

En bokstavs **rett** er dens varige egenskaper som aldri forlater den, som ***Jahr*** (الجَهْر), ***Shiddah*** (الشِّدَّة) og ***Isti'la'*** (الاسْتِعْلَاء). Dens **tilkommende del** er det som følger av disse egenskapene eller av nabobokstaver, som ***Tafkhim*** (التَّفْخِيم) og ***Tarqiq*** (التَّرْقِيق), ***Izhar*** (الإِظْهَار), ***Idgham*** (الإِدْغَام), ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء), ***Madd*** (المَدّ) og ***Qasr*** (القَصْر). «Å føre hver bokstav tilbake til sitt opphav» betyr å uttale den fra dens artikulasjonssted; «å uttale den i sin like som seg selv» betyr å gi den samme bokstaven den samme egenskapen overalt, ikke resitere den godt ett sted og slurvete et annet.

Imamen forklarer så at dette skal gjøres mykt, uten anstrengelse eller overdrivelse, og at det bare oppnås gjennom øvelse, altså mye gjentakelse hos en dyktig lærer.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 30 til 33; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على حقيقة التجويد في مقدمة الكتاب; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب معنى التجويد; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: تعريف التجويد.

1.2 Emne, nytte og status

- **Emne:** Koranens ord, med hensyn til å gi bokstavene deres rett og tilkommende del.
- **Nytte:** å beskytte tungen mot feil i Allahs Bok og resitere den slik den ble åpenbart.
- **Grunnlegger:** i praksis Profeten ﷺ, som mottok det fra Jibril og lærte følgesvennene. Som nedskrevet vitenskap resitasjonens og språkets mestere; blant de første som skrev eget verk om det var Abu Muzahim al-Khaqani (d. 325 e.H.) i diktet sitt som rimer på Ra', deretter Makki i *ar-Ri'ayah*.

Status: å lære reglene teoretisk er en fellesplikt, mens det er obligatorisk for alle som resiterer Koranen å anvende dem ved resitasjon. Imam Ibn al-Jazari sier:

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٢٧ وَالْأَخْذُ بِالتَّجْوِيدِ حَتْمٌ لَازِمُ — مَنْ لَمْ يُجَوِّدِ الْقُرَانَ آثِمُ

٢٨ لِأَنَّهُ بِهِ الْإِلٰهُ أَنْزَلَا — وَهٰكَذَا مِنْهُ إِلَيْنَا وَصَلَا

٢٩ وَهُوَ أَيْضًا حِلْيَةُ التِّلَاوَةِ — وَزِينَةُ الْأَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ

Beviset er verset ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيْلًا ۝٤﴾ (Al-Muzzammil 73:4). Ibn al-Jazari gjengir i *an-Nashr* fra 'Ali (må Allah være tilfreds med ham) at ***Tartil*** (التَّرْتِيل) er «bokstavenes tajweed og kunnskap om stoppestedene». Diktets vers har to lesemåter, «den som ikke resiterer Koranen med tajweed» og «den som ikke resiterer Koranen korrekt», og begge betyr at det er synd å forsømme korrekt uttale.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 27 til 29; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب في معرفة حكم التجويد وأدلته; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: حكم التجويد.

1.3 Lahn (feil) og dens typer

Lahn (اللَّحْن) er feil og avvik fra det korrekte i resitasjon. Det finnes to slag:

Type	Definisjon	Eksempler	Status
Lahn Jali (اللَّحْن الجَلِيّ)	En åpenbar feil som ødelegger ordet, som resitatører og andre kjenner igjen, og som kan endre betydningen.	Å bytte ut en bokstav eller vokal med en annen, gi sukun til en vokalisert bokstav eller vokal til en stum, for eksempel å lese Ta i ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) med damma.	Forbudt etter konsensus.
Lahn Khafi (اللَّحْن الخَفِيّ)	En feil som ødelegger tajweed, men ikke betydningen; bare dyktige resitatører merker den.	Å utelate Ghunnah eller Ikhfa', korte ned en påkrevd Madd eller gjøre en lett bokstav tung.	Ikke tillatt, ifølge resitasjonens mestere, for den som kan lære; noen anser det som mislikt.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على اللحن; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: اللحن وأقسامه.

1.4 Resitasjonstempo

Resitasjonen har flere tempo, alle tillatt så lenge tajweeds regler holdes:

Tempo	Beskrivelse
Tahqiq (التَّحْقِيق)	Det langsomste, med full Madd og fullstendige vokaler; egnet for undervisning.

Tempo	Beskrivelse
Tartil	Rolig, ettertenksom resitasjon med refleksjon; det beste tempoet. Noen regner det som det samme som Tahqiq.
Tadwir (التَّدْوِير)	Et mellomtempo mellom Tahqiq og Hadr.
Hadr (الحَدْر)	Rask resitasjon der reglene holdes; brukes oftest til repetisjon.

Vanlig feil

Fart som mister en bokstav eller vokal, eller korter ned en påkrevd Madd, er en feil og ikke *Hadr*.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: مراتب القراءة; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب مراتب القراءة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب القراءة.

1.5 Qira'ah, riwayah og tariq

En lesemåte som tilskrives en av de ti imamene kalles en ***Qira'ah*** (القِرَاءَة), for eksempel 'Asims lesemåte. En som tilskrives hans overleverer er en ***Riwayah*** (الرِّوَايَة), for eksempel Hafs fra 'Asim. En som tilskrives dem som kom etter overlevereren er en ***Tariq*** (الطَّرِيق), for eksempel veien ash-Shatibiyyah, diktet *Hirz al-Amani* av imam al-Qasim ibn Firruh ash-Shatibi (d. 590 e.H.). Ifølge Ibn al-Jazari er en lesemåte autentisk når den oppfyller tre vilkår: samsvar med arabisk på en gyldig måte, samsvar med skriften i et av de uthmanske eksemplarene om enn bare potensielt, og en autentisk overleveringskjede.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: أركان القراءة الصحيحة في مقدمة الكتاب; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: القراءة والرواية والطريق.

1.6 Resitasjonens etikette

- Oppriktighet overfor Allah, å resitere i ren tilstand og på et rent sted.
- Å søke tilflukt i begynnelsen, og Basmalah i begynnelsen av surene (se neste kapittel).
- Ettertanke og ydmykhet, og å forskjønne stemmen uten anstrengelse, som i hadithen «Pryd Koranen med stemmene deres» (Abu Dawud, an-Nasa'i).
- Tålmodighet i læringen, for Profeten ﷺ sa: «Den som er dyktig i Koranen, er med de edle, rettferdige skriverne, og den som resiterer den stammende og med møye, får dobbel lønn» (Bukhari og Muslim).

KAPITTEL 2

Isti'adhah og Basmalah

2.1 Isti'adhah

Isti'adhah (الاسْتِعَاذَة) er å si أعوذ بالله من الشيطان الرجيم før resitasjonen («Jeg søker tilflukt hos Allah mot den forbannede djevelen»). Denne formuleringen foretrekkes av resitatørene fordi den samsvarer med Koranens ord: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾﴾ (An-Nahl 16:98). De fleste lærde anser den anbefalt i begynnelsen av resitasjonen; noen anser den obligatorisk.

Høyt eller lavt

Den sies høyt når resitasjonen er høy og noen lytter, slik at lytteren følger med fra begynnelsen. Den sies lavt når man resiterer lavt, er alene, ber, eller er i en gruppe som resiterer etter tur og ikke er den første.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الاستعاذة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الاستعاذة.

2.2 Basmalah

Basmalah (البَسْمَلَة) er å si بسم الله الرحمن الرحيم. Hafs resiterer den i begynnelsen av hver sura unntatt Bara'ah (at-Tawbah), enten han begynner med suraen eller binder den til den forrige. Den som begynner midt i en sura, kan si den eller la være; mange mestere foretrekker å si den.

2.3 Måter å binde sammen ved begynnelsen av en sura

Når man begynner ved starten av en sura, er fire måter tillatt for Isti'adhah, Basmalah og suraens begynnelse:

Måte	Hvordan
Qat' al-jami'	Stopp etter Isti'adhah, stopp etter Basmalah, begynn så suraen.
Stopp etter den første, bind den andre til den tredje	Stopp etter Isti'adhah, bind så Basmalah til suraen.
Bind den første til den andre, stopp før den tredje	Bind Isti'adhah til Basmalah, stopp, begynn så suraen.
Wasl al-jami'	Bind alle tre i ett åndedrag.

2.4 Basmalah mellom to suraer

Når man binder slutten av en sura til begynnelsen av den neste, er tre måter tillatt og en fjerde ikke:

Måte	Hvordan	Status
Qat' al-jami'	Stopp ved slutten av suraen, stopp etter Basmalah, begynn så.	Tillatt
Stopp etter den første, bind den andre til den tredje	Stopp ved slutten av suraen, bind så Basmalah til den neste.	Tillatt
Wasl al-jami'	Bind slutten av suraen, Basmalah og den neste suraen.	Tillatt
Bind den første til den andre, stopp før den tredje	Bind slutten av suraen til Basmalah og stopp på den.	Ikke tillatt, fordi det gir inntrykk av at Basmalah hører til slutten av den forrige suraen.

2.5 Surat Bara'ah (at-Tawbah)

Det er ingen Basmalah i begynnelsen av Bara'ah. Den som begynner med den, sier bare Isti'adhah og stopper så eller binder den til begynnelsen: ﴿بَرَآءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ (At-Tawbah 9:1). Når den bindes til slutten av al-Anfal, finnes tre måter uten Basmalah: et stopp med pust, ***Sakt*** (السَّكْت) uten pust, eller ***Wasl*** (الوَصْل). Når man begynner midt i den, er mesterne uenige om Basmalah.

> **Merk**
>
> Når man begynner midt i en sura med et vers som nevner djevelen eller noe som ikke passer å bindes til Allahs navn, er det bedre å stoppe etter Basmalah, som i ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ﴾ (Al-Baqarah 2:268).

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب البسملة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: البسملة وأوجهها بين السورتين.

KAPITTEL 3

Makharij: artikulasjonssteder

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٩ مَخَارِجُ الْحُرُوفِ سَبْعَةَ عَشَرْ عَلَى الَّذِي يَخْتَارُهُ مَنِ اخْتَبَرْ

١٠ فَأَلِفُ الْجَوْفِ وَأُخْتَاهَا وَهِي حُرُوفُ مَدٍّ لِلْهَوَاءِ تَنْتَهِي

١١ ثُمَّ لِأَقْصَى الْحَلْقِ هَمْزٌ هَاءُ ثُمَّ لِوَسْطِهِ فَعَيْنٌ حَاءُ

١٢ أَدْنَاهُ غَيْنٌ خَاؤُهَا وَالْقَافُ أَقْصَى اللِّسَانِ فَوْقُ ثُمَّ الْكَافُ

١٣ أَسْفَلُ وَالْوَسْطُ فَجِيمُ الشِّينُ يَا وَالضَّادُ مِنْ حَافَتِهِ إِذْ وَلِيَا

١٤ الَاضْرَاسَ مِنْ أَيْسَرَ أَوْ يُمْنَاهَا وَاللَّامُ أَدْنَاهَا لِمُنْتَهَاهَا

١٥ وَالنُّونُ مِنْ طَرَفِهِ تَحْتُ اجْعَلُوا وَالرَّا يُدَانِيهِ لِظَهْرٍ أَدْخَلُ

١٦ وَالطَّاءُ وَالدَّالُ وَتَا مِنْهُ وَمِنْ عُلْيَا الثَّنَايَا وَالصَّفِيرُ مُسْتَكِنْ

١٧ مِنْهُ وَمِنْ فَوْقِ الثَّنَايَا السُّفْلَى وَالظَّاءُ وَالذَّالُ وَثَا لِلْعُلْيَا

١٨ مِنْ طَرَفَيْهِمَا وَمِنْ بَطْنِ الشَّفَهْ فَالْفَا مَعَ اطْرَافِ الثَّنَايَا الْمُشْرِفَهْ

١٩ لِلشَّفَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ وَغُنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ

3.1 Hva en makhraj er og hvordan man finner den

En ***Makhraj*** (المَخْرَج) er stedet der en bokstavs lyd stopper, noe som gir den sin egen identitet. For å finne den gjør man bokstaven stum eller doblet, setter en vokalisert hamzah foran den og uttaler den; legg så merke til hvor lyden stopper: det er dens makhraj, som i أَبْ، أَتْ، أَقْ.

En makhraj er enten **bestemt** (muhaqqaq), hvilende på en bestemt del av svelget, tungen eller leppene, som for de fleste bokstaver; eller **anslått** (muqaddar), uten bestemt del, som er makhraj for ***Huruf al-Madd*** (حُرُوف المَدّ), siden de først slutter når pusten slutter, som imamen sier: «Madd-bokstaver som ender med luften.»

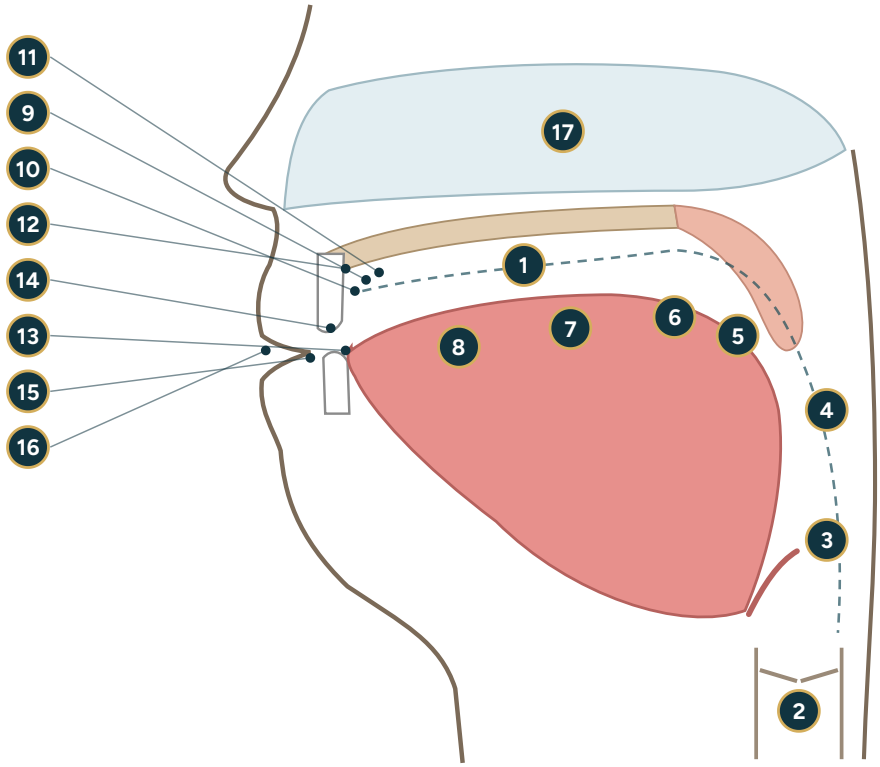
3.2 Antallet makharij

Synet som Ibn al-Jazari og de fleste lærde valgte, er at det finnes **sytten** makharij; dette er al-Khalil ibn Ahmads syn. Sibawayh og hans etterfølgere, som ash-Shatibi, regnet **seksten**, ved å utelate ***Jawf*** (الجَوْف) og fordele bokstavene på svelget, tungens midte og leppene. Al-Farra' regnet

fjorten og ga Lam, Nun og Ra' én felles makhraj. Alle faller innenfor fem generelle områder: *Jawf*, ***Halq*** (الحَلْق), ***Lisan*** (اللِّسَان), ***Shafatan*** (الشَّفَتَان) og ***Khayshum*** (الخَيْشُوم).

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 9 til 19; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب مخارج الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب مخارج الحروف; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مخارج الحروف.

3.3 De sytten makharij

Figur 1: et omtrentlig sideriss av munnen, svelget og nesen. Tallene er artikulasjonsstedenes nummer i tabellen.

#	Område	Nøyaktig sted	Bokstaver
1	Jawf	Det tomme rommet inne i svelget og munnen	ا و ي (المدية)
2	Halq	Svelgets dypeste del, nærmest brystet	ء ه
3	Halq	Svelgets midte	ع ح
4	Halq	Svelgets fremre del, ved munnen	غ خ
5	Lisan	Tungens bakre del med den bløte ganen over	ق
6	Lisan	Tungens bakre del, litt foran Qaf, mot ganen	ك
7	Lisan	Tungens midte med den harde ganen over	ج ش ي
8	Lisan	Én eller begge tungekantene mot de øvre jekslene; venstre side er lettere og vanligere	ض

#	Område	Nøyaktig sted	Bokstaver
9	Lisan	Den fremre delen av begge kantene frem til spissen, mot tannkjøttet ved de øvre tennene	ل
10	Lisan	Tungespissen mot tannkjøttet ved de øvre fortennene, litt under Lam	ن
11	Lisan	Spissen med litt av tungens overside, mot det øvre tannkjøttet, litt lenger inn enn Nun	ر
12	Lisan	Tungespissen mot røttene på de øvre fortennene	ط د ت
13	Lisan	Tungespissen like over de nedre fortennene, med en liten åpning	ص ز س
14	Lisan	Tungespissen mot kantene på de øvre fortennene	ظ ذ ث
15	Shafatan	Innsiden av underleppen mot kantene på de øvre fortennene	ف
16	Shafatan	Begge leppene: lukket for Ba og Mim, rundet og åpne for Waw	و ب م
17	Khayshum	Nesens indre bakre del	الغنة

Eksempler fra al-Fatihah

مٰلِكِ

Al-Fatihah 1:4
Alif, fra Jawf (1)

اَلْحَمْدُ

Al-Fatihah 1:2
Ha' fra svelgets midte (3)

غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ

Al-Fatihah 1:7
Ghayn fra svelgets fremre del (4); Dad fra tungekanten (8)

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ

Al-Fatihah 1:6
Sad fra spissen (13); Qaf fra bakre del (5)

نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ

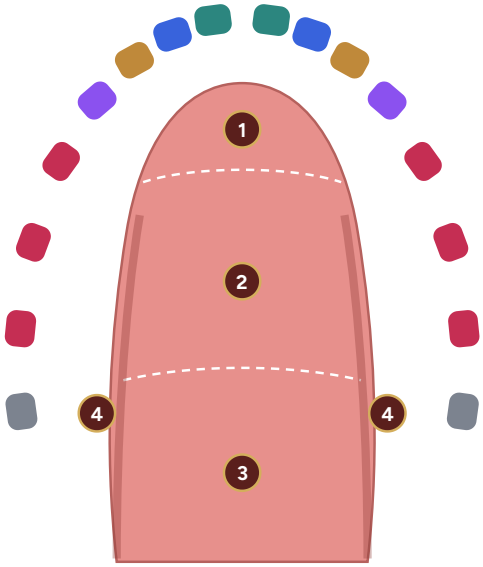
Al-Fatihah 1:5
'Ayn fra svelgets midte (3); Madd-Ya fra Jawf (1)

الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ

Al-Fatihah 1:7
Dhal fra tannkantene (14); Ta fra røttene deres (12)

3.4 Tennene og tungens deler

Eleven trenger navnene på tennene og tungens deler, fordi makharij beskrives med dem. Det er vanligvis trettito tenner: i hver kjeve to midtre fortenner, to laterale fortenner, to hjørnetenner, to premolarer, seks jeksler og to visdomstenner.

- Thanaya (4): midtre fortenner
- Ruba'iyyat (4): laterale fortenner
- Anyab (4): hjørnetenner
- Dawahik (4): første premolarer
- Tawahin (12): jeksler
- Nawajidh (4): visdomstenner

1. Tungespissen: Nun, Ra'; Ta', Dal, Ta; Sad, Zay, Sin; Dha', Dhal, Tha
2. Tungens midte: Jim, Shin og Ya som ikke er en Madd-bokstav
3. Tungens bakre del: Qaf, deretter Kaf
4. Tungens to kanter: Dad mot de øvre jekslene, og Lam fra den fremre delen av dem

Figur 2: de øvre tennene og tungen sett ovenfra. Tallene i parentes teller tennene i begge kjever.

3.5 Å være oppmerksom på

- **Dad og Dha':** bokstavene som lettest forveksles. Dad kommer fra tungekanten mot de øvre jekslene, med ***Istitalah*** (الاسْتِطَالَة); Dha' kommer fra tungespissen mot kantene på de øvre fortennene. Dad må ikke uttales som Dha' eller som en tung Dal.
- **Hamzah og Ha':** de kommer fra det fjerneste punktet, så pass på å uttale dem fullt ut, særlig en stum Ha' og en Ha' på slutten av et ord.
- **'Ayn og Ha':** pass på at du ikke gjør 'Ayn til Hamzah eller Ha' til en lett Ha', slik mange ikke-arabere gjør.
- **Tha, Dhal og Dha':** tungespissen må komme litt ut for å berøre kantene på fortennene; de må ikke uttales som Sin eller Zay.

> **Merknad**
>
> En Alif står alltid etter fathah, en Madd-Waw etter dammah og en Madd-Ya etter kasrah. Når Waw eller Ya er stum etter fathah, er det en bokstav av ***Lin*** (اللِّين) og kommer ikke fra Jawf: Waw kommer fra leppene og Ya fra tungens midte.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب مخارج الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب مخارج الحروف وذكر الأسنان; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مخارج الحروف وأسماء الأسنان.

KAPITTEL 4

Sifat: bokstavenes egenskaper

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٢٠ صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِلْ مُنْفَتِحٌ مُصْمَتَةٌ وَالضِّدَّ قُلْ

٢١ مَهْمُوسُهَا فَحَثَّهُ شَخْصٌ سَكَتْ شَدِيدُهَا لَفْظُ أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ

٢٢ وَبَيْنَ رِخْوٍ وَالشَّدِيدِ لِنْ عُمَرْ وَسَبْعُ عُلْوٍ خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ حَصَرْ

٢٣ وَصَادُ ضَادٌ طَاءُ ظَاءٌ مُطْبَقَهْ وَفِرَّ مِنْ لُبِّ الْحُرُوفُ الْمُذْلَقَهْ

٢٤ صَفِيرُهَا صَادٌ وَزَايٌ سِينُ قَلْقَلَةٌ قُطْبُ جَدٍ وَاللِّينُ

٢٥ وَاوٌ وَيَاءٌ سُكِّنَا وَانْفَتَحَا قَبْلَهُمَا وَالِانْحِرَافُ صُحِّحَا

٢٦ فِي اللَّامِ وَالرَّا وَبِتَكْرِيرٍ جُعِلْ وَلِلتَّفَشِّي الشِّينُ ضَادًا اسْتَطِلْ

4.1 Definisjon og nytte

En ***Sifah*** (الصِّفَة) er måten en bokstav dannes på ved sin makhraj: om pusten strømmer eller holdes tilbake, om lyden strømmer eller holdes tilbake, om tungen heves eller forblir lav, og så videre. Makhraj bestemmer hvor bokstaven dannes; sifah bestemmer hvordan.

- **Første nytte:** å skille bokstaver som deler makhraj; uten sifat ville Ta', Dal og Ta vært én lyd.
- **Andre:** å forbedre uttalen av bokstaver fra ulike makharij.
- **Tredje:** å kjenne de sterke og svake bokstavene, for å vite hvor sammensmelting er tillatt og hvor den ikke er det.

Sifat er av to slag: ***Sifat Lazimah*** (الصِّفَات اللَّازِمَة), som aldri forlater bokstaven og er emnet for dette kapittelet; og ***Sifat 'Aridah*** (الصِّفَات العَارِضَة), som opptrer i noen situasjoner og ikke i andre, som Tafkhim og Tarqiq, Izhar, Idgham, Iqlab, Ikhfa', Madd og Qasr. Ibn al-Jazari regnet sytten varige egenskaper, mens Makki i *ar-Ri'ayah* nevnte mange flere egenskaper og navn. De er av to typer: de med motsetning og de uten.

4.2 Egenskaper med motsetning

Egenskap	Definisjon	Bokstaver
Hams (الهَمْس)	Pusten strømmer når bokstaven uttales, på grunn av svakt trykk mot makhraj	فَحَثَّهُ شَخْصٌ سَكَتْ (10)

Egenskap	Definisjon	Bokstaver
Jahr (الجَهْر)	Pusten holdes tilbake på grunn av sterkt trykk mot makhraj	Alle de øvrige (18)
Shiddah (الشِّدَّة)	Lyden holdes tilbake på grunn av fullstendig trykk mot makhraj	أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ (8)
Tawassut (التَّوَسُّط)	Lyd mellom Shiddah og Rakhawah	لِنْ عُمَرْ (5)
Rakhawah (الرَّخَاوَة)	Lyden strømmer på grunn av svakt trykk	Resten (15)
Isti'la' (الاسْتِعْلَاء)	Tungens bakre del heves mot ganen	خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ (7)
Istifal (الاسْتِفَال)	Tungen forblir lav, borte fra ganen	Resten (21)
Itbaq (الإِطْبَاق)	En del av tungen presses mot ganen og lyden innesluttes mellom dem	ص ض ط ظ (4)
Infitah (الانْفِتَاح)	Tungen holdes atskilt fra ganen og luften passerer mellom dem	Resten (24)
Idhlaq (الإِذْلَاق)	Bokstaven er lett og rask og kommer fra tungespissen eller leppen	فِرَّ مِنْ لُبِّ (6)
Ismat (الإِصْمَات)	Ordrett «tilbakeholdelse»; teknisk tyngde (ikke Tafkhim): intet arabisk ord med fire eller fem rotbokstaver bygges av disse bokstavene alene	Resten (22)

> **Merknad**
>
> Tallene i tabellen gjelder tjueåtte bokstaver, uten Madd-Alif. Den som teller med Alif, legger til én for Jahr, Rakhawah, Istifal, Infitah og Ismat, altså 19, 16, 22, 25 og 23.

4.3 Egenskaper uten motsetning

Egenskap	Definisjon	Bokstaver
Safir (الصَّفِير)	En ekstra skarp lyd som en fugls plystring	ص ز س
Qalqalah (القَلْقَلَة)	Makhraj vibrerer når bokstaven er stum, og gir et tydelig ekko	قُطْبُ جَدٍ
Lin (اللِّين)	Bokstaven kommer lett ut, uten anstrengelse	Stum Waw og Ya etter fathah
Inhiraf (الانْحِرَاف)	Bokstaven bøyer seg etter å ha forlatt sin makhraj mot en annen	ل ر
Takrir (التَّكْرِير)	Tungespissen skjelver ved Ra'; man lærer det for å unngå det	ر
Tafashshi (التَّفَشِّي)	Luften spres i munnen	ش
Istitalah (الاسْتِطَالَة)	Lyden strekker seg langs tungekanten forfra og bakover	ض

Noen lærde, som al-Marsafi, legger til ***Ghunnah*** (الغُنَّة) for Nun og Mim, og ***Khafa'*** (الخفَاء) (skjulthet) for Madd-bokstavene og Ha'.

Eksempler

كُوِّرَتْ

At-Takwir 81:1

Hams i en stum Ta: pusten strømmer

قَدْ اَفْلَحَ

Al-Mu'minun 23:1

Jahr, Shiddah og Qalqalah i Dal

الصِّرَاطَ

Al-Fatihah 1:6

Itbaq og Isti'la' i Sad og Ta'

اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝٢

Al-Ikhlas 112:2

Safir i Sad

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

Al-Baqarah 2:20

Tafashshi i Shin

وَلَا الضَّآلِّيْنَ

Al-Fatihah 1:7

Istitalah i Dad

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 20 til 26; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب صفات الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: ذكر ألقاب الحروف وصفاتها; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: صفات الحروف.

4.4 Tabell over hver bokstavs egenskaper

De fem første kolonnene gir én egenskap fra hvert par: (1) Hams eller Jahr, (2) Shiddah, Tawassut eller Rakhawah, (3) Isti'la' eller Istifal, (4) Itbaq eller Infitah, (5) Idhlaq eller Ismat. Hver bokstav har minst fem egenskaper og kan ha opptil sju.

Bokstav	1	2	3	4	5	Andre
ء	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ب	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Idhlaq	Qalqalah
ت	Hams	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ث	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ج	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	Qalqalah
ح	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
خ	Hams	Rakhawah	Isti'la'	Infitah	Ismat	·
د	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	Qalqalah
ذ	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ر	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Inhiraf, Takrir
ز	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Safir
س	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Safir
ش	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Tafashshi
ص	Hams	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Safir

Bokstav	1	2	3	4	5	Andre
ض	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Istitalah
ط	Jahr	Shiddah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Qalqalah
ظ	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	·
ع	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Ismat	·
غ	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Infitah	Ismat	·
ف	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Idhlaq	·
ق	Jahr	Shiddah	Isti'la'	Infitah	Ismat	Qalqalah
ك	Hams	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ل	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Inhiraf
م	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Ghunnah
ن	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Ghunnah
ه	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
و	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Lin
ي	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Lin

Lin gjelder i denne tabellen Waw og Ya bare når de er stumme etter en fathah.

4.5 Sterk og svak

Sterke egenskaper: Jahr, Shiddah, Isti'la', Itbaq, Safir, Qalqalah, Inhiraf, Takrir, Tafashshi, Istitalah og Ghunnah. Svake egenskaper: Hams, Rakhawah, Istifal, Infitah, Lin og Khafa'. Tawassut, Idhlaq og Ismat beskrives verken som sterke eller svake, ifølge al-Marsafi og andre. En bokstav er sterk eller svak etter hvor mange sterke egenskaper den samler; den sterkeste bokstaven er Ta' og den svakeste Ha'.

> **Merknad**
>
> Egenskapene skiller bokstaver som deler makhraj: Ta', Dal og Ta kommer fra ett sted, men bare Ta' har Isti'la' og Itbaq, bare Ta har Hams, og Dal har Jahr og Shiddah uten Itbaq. Det samme gjelder Sad, Zay og Sin, og Dha', Dhal og Tha.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب صفات الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب ذكر الحروف القوية والضعيفة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: تقسيم الصفات إلى قوية وضعيفة.

KAPITTEL 5

Bokstavene én etter én

Etter makharij og sifat må resitatøren kjenne hver bokstav for seg: dens makhraj, dens viktigste egenskaper og feilene som oppstår når den uttales. Dette er imam Makkis metode i *ar-Ri'ayah*, der han ga hver bokstav et eget kapittel. Imam Ibn al-Jazari advarte i Muqaddimah mot bokstaver og ord der feil er vanlige.

5.1 Tabell over bokstavene med viktige advarsler

Bokstav	Makhraj nr.	Hovedpunkt
ا	1	Følger bokstaven foran i tyngde eller letthet; aldri tung etter en lett bokstav.
ء	2	Uttales mykt, uten trykk; tydelig når stum; lettes bare der det er overlevert.
ه	2	Den svakeste og mest skjulte bokstaven; gjør den tydelig i midten og på slutten, særlig gjentatt eller stum.
ع	3	Må ikke bli Hamzah; stum er den tydelig med Tawassut, ikke anspent.
ح	3	Må ikke bli lett Ha' eller Kha'; gjør den tydelig ved siden av 'Ayn eller Ha'.
غ	4	Tung uten overdrivelse; må ikke bli Qaf.
خ	4	Tung uten å overdrive den mot Qaf eller Ghayn.
ق	5	Shiddah, Jahr og Isti'la'; må ikke bli Kaf eller Ghayn; Qalqalah når stum.
ك	6	Dens Hams og Shiddah må være tydelige, særlig ved gjentakelse.
ج	7	Anspent og stemt; må ikke bli myk som Shin; Qalqalah når stum.
ش	7	Dens Tafashshi må være tydelig, særlig stum eller doblet.
ي	7	Fra tungens midte når den ikke er en Madd-bokstav; ikke doble en enkel Ya.
ض	8	Fra tungekanten med ***Istitalah*** (الاسْتِطَالَة); må ikke bli Dha' eller tung Dal.
ل	9	Lett, unntatt i Allahs navn etter fathah eller dammah; hold sukun fullstendig.
ن	10	Har en iboende Ghunnah, fullt vist når den er doblet, skjult eller sammensmeltet.
ر	11	Skjul rullingen, særlig doblet; den har regler for tyngde og letthet.

Bokstav	Makhraj nr.	Hovedpunkt
ط	12	Den sterkeste bokstaven; Qalqalah når stum; dens Itbaq blir værende ved sammensmelting med Ta.
د	12	Qalqalah når stum; aldri tung.
ت	12	Dens Hams må være tydelig; må ikke bli tung som Ta'.
ص	13	Itbaq, Isti'la' og Safir; må ikke bli Sin.
ز	13	Stemt med Safir; må ikke bli Sin.
س	13	Ustemt med Safir; må ikke bli Sad foran en tung bokstav.
ظ	14	Tungespissen ved tennene, med Itbaq; må ikke bli en tung Zay.
ذ	14	Må ikke bli Zay eller Dal.
ث	14	Må ikke bli Sin eller Ta.
ف	15	Lett og ustemt; ikke tung ved siden av en tung bokstav.
و	16	Med rundede lepper; en Madd-Waw forlenges, dobles ikke og smelter ikke sammen med en følgende Waw.
ب	16	Anspent og stemt; aldri tung; Qalqalah når stum.
م	16	Med lukkede lepper; lett foran en tung bokstav; Ghunnah vises når doblet.

Kilder: Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: أبواب الحروف حرفًا حرفًا; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الكلام على كل حرف وما يجب له.

5.2 Å holde de lette bokstavene lette

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٤ فَرَقِّقَنْ مُسْتَفِلًا مِنْ أَحْرُفِ — وَحَاذِرَنْ تَفْخِيمَ لَفْظِ الْأَلِفِ

٣٥ وَهَمْزَ الْحَمْدُ أَعُوذُ اهْدِنَا — اللَّهُ ثُمَّ لَامَ لِلَّهِ لَنَا

٣٦ وَلْيَتَلَطَّفْ وَعَلَى اللَّهِ وَلَا الضْ — وَالْمِيمَ مِنْ مُخْمَصَةٍ وَمِنْ مَرَضْ

Poeten befaler at alle bokstaver av ***Istifal*** (الاسْتِفَال) holdes lette, og nevner dem der feil er vanlige: **Alif** er aldri tung etter en lett bokstav; **Hamzah** i begynnelsen av ord; **Lam** ved siden av Allahs navn eller en tung bokstav; og **Mim** ved siden av en tung bokstav.

اَلْحَمْدُ Al-Fatihah 1:2 Hamzah er lett i begynnelsen	اِهْدِنَا Al-Fatihah 1:6 En lett Hamzah	وَلْيَتَلَطَّفْ Al-Kahf 18:19 Lam forblir lett foran Ta'
وَلَا الضَّآلِّيْنَ Al-Fatihah 1:7 Lam i *wa-la* forblir lett foran Dad	فِيْ مَخْمَصَةٍ Al-Ma'idah 5:3 Mim forblir lett foran Kha'	فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ ۙ Al-Baqarah 2:10 Mim forblir lett foran en tung Ra'

5.3 Ba, Jim og Qalqalah-bokstavene

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٧ وَبَاءَ بَرْقٍ بَاطِلٍ بِهِمْ بِذِي
٣٨ فِيهَا وَفِي الْجِيمِ كَجُبِّ الصَّبْرِ
٣٩ وَبَيِّنَنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا

وَاحْرِصْ عَلَى الشِّدَّةِ وَالْجَهْرِ الَّذِي
رَبْوَةٍ اجْتُثَّتْ وَحَجِّ الْفَجْرِ
وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا

Ba er lett; unngå å gjøre den tung i ord som ﴿وَبَرْقٌ﴾ (Al-Baqarah 2:19) og ﴿وَبٰطِلٌ﴾ (Al-A'raf 7:139), eller å svekke den i ﴿بِهِمْ﴾ (Al-Baqarah 2:15). Behold Shiddah og Jahr i Ba og Jim, særlig doblet eller stum, slik at verken pust eller lyd strømmer med dem, som i disse eksemplene:

Ba og Jim, doblet og stum

اَشَدُّ حُبًّا Al-Baqarah 2:165	وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ Al-Balad 90:17	بِرَبْوَةٍ Al-Baqarah 2:265
اجْتُثَّتْ Ibrahim 14:26	اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ Al-Baqarah 2:197	وَالْفَجْرِ ۝١ Al-Fajr 89:1

Deretter befaler han at ***Qalqalah*** (القَلْقَلَة) gjøres tydelig i bokstavene når de er stumme, og bemerker at den er tydeligere ved stopp. Detaljer står i kapittelet om Qalqalah.

5.4 Ha' og Sin

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٠ وَحَاءَ حَصْحَصَ أَحَطتُّ الْحَقُّ — وَسِينَ مُسْتَقِيمٍ يَسْطُو يَسْقُو

Gjør Ha' tydelig når den gjentas eller står ved siden av en nærliggende bokstav, som i ﴿حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ (Yusuf 12:51) og ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22). Unngå å gjøre Sin tung foran Ta' eller Qaf slik at den blir Sad, som i ﴿يَسْطُوْنَ﴾ (Al-Hajj 22:72), ﴿يَسْقُوْنَ﴾ (Al-Qasas 28:23) og ﴿الْمُسْتَقِيْمَ﴾ (Al-Fatihah 1:6).

5.5 Sukun, Infitah og Shiddah

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٧ وَاحْرِصْ عَلَى السُّكُونِ فِي جَعَلْنَا — أَنْعَمْتَ وَالْمَغْضُوبِ مَعْ ضَلَلْنَا

٤٨ وَخَلِّصِ انْفِتَاحَ مَحْذُورًا عَسَى — خَوْفَ اشْتِبَاهِهِ بِمَحْظُورًا عَصَى

٤٩ وَرَاعِ شِدَّةً بِكَافٍ وَبِتَا — كَشِرْكِكُمْ وَتَتَوَفَّى فِتْنَتَا

- **Fullstendig sukun:** i en stum Lam, Nun, Mim eller Ghayn foran en nærliggende bokstav; ikke legg til vokal og ikke smelt sammen, som i ﴿وَاِذْ جَعَلْنَا﴾ (Al-Baqarah 2:125), ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7), ﴿الْمَغْضُوْبِ﴾ (Al-Fatihah 1:7) og ﴿ضَلَلْنَا﴾ (As-Sajdah 32:10).
- **Ren Infitah:** i Dhal og Sin, så ﴿مَحْذُوْرًا﴾ (Al-Isra 17:57) ikke forveksles med ﴿مَحْظُوْرًا﴾ (Al-Isra 17:20), eller ﴿وَعَسٰى﴾ (Al-Baqarah 2:216) med ﴿وَعَصٰى﴾ (Taha 20:121).
- **Behold Shiddah:** i Kaf og Ta når de gjentas, som i ﴿بِشِرْكِكُمْ ؕ﴾ (Fatir 35:14), ﴿تَتَوَفّٰىهُمُ﴾ (An-Nahl 16:28) og ﴿وَالْفِتْنَةُ﴾ (Al-Baqarah 2:191).

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 34 til 49; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: فصل في تجويد الحروف وتصحيحها; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: أبواب الحروف; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: التنبيهات على بعض الحروف.

5.6 Dad og Dha'

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٥٢ وَالضَّادَ بِاسْتِطَالَةٍ وَمَخْرَجِ — مَيِّزْ مِنَ الظَّاءِ وَكُلُّهَا تَجِي

٥٣ فِي الظَّعْنِ ظِلِّ الظُّهْرِ عُظْمِ الْحِفْظِ — أَيْقِظْ وَأَنْظِرْ عَظْمِ ظَهْرِ اللَّفْظِ

٥٤ ظَاهِرْ لَظَى شُوَاظُ كَظْمٍ ظَلَمَا — اغْلُظْ ظَلَامَ ظُفُرٍ انْتَظِرْ ظَمَا

٥٥ أَظْفَرَ ظَنَّا كَيْفَ جَا وَعِظْ سِوَى — عِضِينَ ظَلَّ النَّحْلِ زُخْرُفٍ سَوَا

٥٦ وَظَلْتَ ظَلْتُمْ وَبِرُومٍ ظَلُّوا — كَالْحِجْرِ ظَلَّتْ شُعَرَا نَظَلُّ

٥٧ يَظْلَلْنَ مَحْظُورًا مَعَ الْمُحْتَظِرِ — وَكُنْتَ فَظًّا وَجَمِيعِ النَّظَرِ

٥٨ إِلَّا بِوَيْلٌ هَلْ وَأُولَى نَاضِرَهْ — وَالْغَيْظِ لَا الرَّعْدِ وَهُودٍ قَاصِرَهْ

٥٩ وَالْحَظِّ لَا الْحَضِّ عَلَى الطَّعَامِ — وَفِي ظَنِينٍ الْخِلَافُ سَامِي

٦٠ وَإِنْ تَلَاقَيَا الْبَيَانُ لَازِمُ — أَنْقَضَ ظَهْرَكَ يَعَضُّ الظَّالِمُ

٦١ وَاضْطُرَّ مَعْ وَعَظْتَ مَعْ أَفَضْتُمُ — وَصَفِّ هَا جِبَاهُهُمْ عَلَيْهِمُ

Fordi Dad og Dha' låter mest like, samlet poeten hvert koranord med Dha'; alt annet skrives med Dad. Blant røttene er: الظَّعن، الظِّل، الظُّهر، العَظْم، الحفظ، اليَقَظة، الإنظار، اللفظ، الظاهر، لظى، الشُّواظ، الكَظْم، الظلم، الغِلظة، الظلام، الظُّفُر، الانتظار، الظمأ، الظن، الوعظ، ظلّ، المحظور، الفظ، النظر، الغيظ، الحظ.

Han unntok ord skrevet med Dad som låter likt: ﴿عِضِينَ﴾ (Al-Hijr 15:91), ﴿نَاضِرَةٌ﴾ (Al-Qiyamah 75:22), ﴿نَضْرَةً﴾ (Al-Insan 76:11), ﴿نَضْرَةَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:24), ﴿تَغِيضُ﴾ (Ar-Ra'd 13:8), ﴿وَغِيضَ﴾ (Hud 11:44) og ﴿يَحُضُّ﴾ (Al-Haqqah 69:34). I ﴿بِضَنِينٍ﴾ (At-Takwir 81:24) er lesemåtene forskjellige; Hafs leser det med Dad.

Når Dad møter Dha' eller en nærliggende bokstav, må begge gjøres tydelige så den ene ikke smelter inn i den andre:

Tydelig atskillelse

فَمَنِ اضْطُرَّ Al-Baqarah 2:173	يَعَضُّ الظَّالِمُ Al-Furqan 25:27	اَنْقَضَ ظَهْرَكَ Ash-Sharh 94:3
جِبَاهُهُمْ At-Tawbah 9:35 Gjør begge Ha' tydelige	اَفَضْتُمْ Al-Baqarah 2:198	اَوَعَظْتَ Ash-Shu'ara 26:136

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 52 til 61; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الضاد والظاء; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الضاد وباب الظاء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الفرق بين الضاد والظاء.

KAPITTEL 6

Tafkhim og Tarqiq: tunge og lette bokstaver

6.1 Definisjoner

Tafkhim (التَّفْخِيم) betyr språklig å gjøre feit; teknisk er det en fylde som kommer inn i bokstavens lyd slik at munnen fylles av ekkoet. ***Tarqiq*** (التَّرْقِيق) betyr å gjøre tynn; teknisk er det en tynnhet i lyden slik at munnen ikke fylles av ekkoet.

6.2 Bokstavene etter tyngde

Gruppe	Bokstaver	Regel
Bokstaver av Isti'la'	خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ	Alltid tunge; tyngst er Itbaq-bokstavene: Sad, Dad, Ta', Dha'
Bokstaver av Istifal	Alle de øvrige	Alltid lette, unntatt tre
Noen ganger tunge, noen ganger lette	الألف، واللام من اسم الله، والراء	Avhengig av situasjonen, som forklart nedenfor

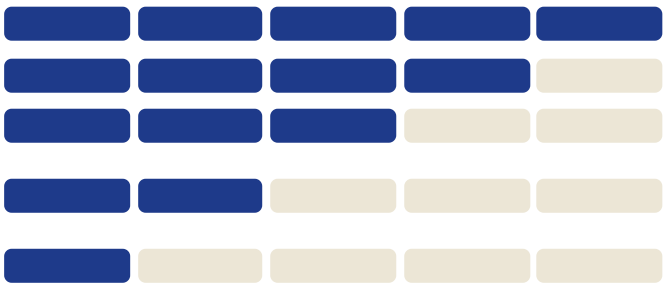
På samme måte følger ***Ghunnah*** (الغُنَّة) i ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء) bokstaven etter: tung foran bokstaver av Isti'la', som i ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25), og lett foran de andre, som i ﴿مِنْ كُلِّ﴾ (Al-Baqarah 2:164).

6.3 Tyngdenivåer

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٥ وَحَرْفَ الِاسْتِعْلَاءِ فَخِّمْ وَاخْصُصَا الِاطْبَاقَ أَقْوَى نَحْوُ قَالَ وَالْعَصَا

Tunge bokstaver er ikke alle like tunge. Etter bokstaven selv er Itbaq-bokstavene tyngre enn de øvrige bokstavene av Isti'la', som poeten sier: «og fremhev Itbaq som sterkere, som i *qala* og *al-'asa*.» Etter vokalen ga en gruppe senere lærde fem nivåer, mens andre ga tre (fathah, så dammah, så kasrah) og knyttet den stumme bokstaven til vokalen foran. Selv det laveste nivået er fortsatt tungt, ikke lett.

Fathah fulgt av Alif — ﴿قَالَ﴾ (Al-Baqarah 2:30)

Fathah uten Alif — ﴿ضَرَبَ﴾ (Ibrahim 14:24)

Dammah — ﴿قُتِلَ﴾ (Al-Buruj 85:4)

Sukun — ﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27)

Kasrah — ﴿قِيْلَ﴾ (Al-Baqarah 2:11)

Disse fem gradene følger synet til noen senere lærde.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 45; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الكلام على تفخيم الحروف وترقيقها; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب التفخيم.

6.4 Alif

Alif er i seg selv verken tung eller lett; den følger bokstaven foran: tung etter en tung bokstav, som i ﴿قَالَ﴾ (Al-Baqarah 2:30) og ﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7), og lett etter en lett, som i ﴿وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا﴾ (Al-Baqarah 2:28). Poeten advarer mot å gjøre den tung etter en lett bokstav: «pass deg for å gjøre Alif tung.»

قَالَ	وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا	النَّارَ
Al-Baqarah 2:30	Al-Baqarah 2:28	Al-Baqarah 2:174
Tung Alif etter Qaf	Lett Alif etter Waw	Lett Alif etter Nun

6.5 Lam i Allahs navn

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٤ وَفَخِّمِ اللَّامَ مِنِ اسْمِ اللَّهِ عَنْ فَتْحٍ اوْ ضَمٍّ كَعَبْدُ اللَّهِ

Lam Lafz al-Jalalah (لَام لَفْظ الجَلَالَة) er tung etter fathah eller dammah, og også når man begynner med den, fordi Hamzat al-Wasl da har fathah. Den er lett etter kasrah, opprinnelig eller midlertidig, i samme ord eller i ordet foran. اللّٰهم følger samme regel.

شَهِدَ اللّٰهُ	مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ؕ	اَللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ
Ali 'Imran 3:18	Al-Fath 48:29	Al-Baqarah 2:255
Etter fathah: tung	Etter dammah: tung	I begynnelsen: tung
بِسْمِ اللّٰهِ	**اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ**	**قُلِ اللّٰهُمَّ**
Al-Fatihah 1:1	Al-Fatihah 1:2	Ali 'Imran 3:26
Etter kasrah: lett	Etter en sammenbundet kasrah: lett	Etter en midlertidig kasrah: lett

Vanlig feil

Det er feil å gjøre Lam i Allahs navn tung etter kasrah, eller lett etter fathah eller dammah.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 44; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب اللامات، الكلام على لام اسم الله تعالى; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام لام لفظ الجلالة.

KAPITTEL 7

Reglene for Ra'

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤١ وَرَقِّقِ الرَّاءَ إِذَا مَا كُسِرَتْ — كَذَاكَ بَعْدَ الْكَسْرِ حَيْثُ سَكَنَتْ

٤٢ إِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلِ حَرْفِ اسْتِعْلَا — أَوْ كَانَتِ الْكَسْرَةُ لَيْسَتْ أَصْلَا

٤٣ وَالْخُلْفُ فِي فِرْقٍ لِكَسْرٍ يُوجَدُ — وَأَخْفِ تَكْرِيرًا إِذَا تُشَدَّدُ

Ra' er en bokstav av Istifal, men den er tung i noen tilfeller og lett i andre. Mange lærde mener at grunntilstanden er tung, derfor forklares årsaken til lettheten. For en vokalisert Ra' ser vi på dens egen vokal; for en stum Ra' på det som kommer foran.

7.1 Når Ra' er tung

Tilfelle	Eksempel
Med fathah	﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ﴾ (Al-Baqarah 2:127)
Med dammah	﴿تِلْكَ الرُّسُلُ﴾ (Al-Baqarah 2:253)
Stum etter fathah	﴿مَرْيَمَ﴾ (Maryam 19:16)
Stum etter dammah	﴿تُرْجَعُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:28)
Stum etter en midlertidig kasrah i begynnelsen av et ord	﴿ارْجِعِيٓ﴾ (Al-Fajr 89:28)
Stum etter en kasrah i ordet foran	﴿رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ (Al-Mu'minun 23:99)
Stum etter en opprinnelig kasrah, fulgt i sitt ord av en bokstav av Isti'la' uten kasrah	﴿قِرْطَاسٍ﴾ (Al-An'am 6:7) ﴿فِرْقَةٍ﴾ (At-Tawbah 9:122) ﴿لَبِالْمِرْصَادِ﴾ (Al-Fajr 89:14)
Stum ved stopp, med en stum bokstav (ikke Ya) foran, som selv har fathah eller dammah foran seg	﴿وَالْعَصْرِ ۝١﴾ (Al-'Asr 103:1) ﴿خُسْرٍ﴾ (Al-'Asr 103:2)
Stum ved stopp etter en Alif eller Madd-Waw	﴿عَذَابَ النَّارِ﴾ (Al-Baqarah 2:201) ﴿غَفُورٌ﴾ (Fatir 35:28)

En stum Ra' etter kasrah følges i samme ord av en bokstav av Isti'la' i bare fem ord: ﴿قِرْطَاسٍ﴾ (Al-An'am 6:7), ﴿فِرْقَةٍ﴾ (At-Tawbah 9:122), ﴿لَبِالْمِرْصَادِ﴾ (Al-Fajr 89:14), ﴿مِرْصَادًا﴾ (An-Naba 78:21) og ﴿وَإِرْصَادًا﴾ (At-Tawbah 9:107).

7.2 Når Ra' er lett

Tilfelle	Eksempel
Med kasrah	﴿رِجَالٌ﴾ (Al-A'raf 7:46) ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ (Al-Baqarah 2:177)
Stum etter en opprinnelig kasrah i sitt ord, uten bokstav av Isti'la' etter	﴿فِرْعَوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:49) ﴿فِي مِرْيَةٍ﴾ (Hud 11:17) ﴿وَاصْبِرْ﴾ (An-Nahl 16:127)
Stum ved stopp etter en stum Ya	﴿قَدِيرٌ﴾ (Al-Baqarah 2:20) ﴿خَبِيرٌ﴾ (Al-Baqarah 2:234)
Stum ved stopp etter en stum bokstav (ikke Ya) som følger en kasrah	﴿لِذِي حِجْرٍ﴾ (Al-Fajr 89:5)
Ra' med Imalah hos Hafs	﴿مَجْرِيهَا﴾ (Hud 11:41)

7.3 Der begge er tillatt

Ord	Status
﴿كُلُّ فِرْقٍ﴾ (Ash-Shu'ara 26:63)	Ved sammenbinding og stopp: tung på grunn av bokstaven av Isti'la', lett fordi den bokstaven har kasrah; begge er gyldige og resiteres.
﴿بِمِصْرَ﴾ (Yunus 10:87)	Ved stopp: begge; Ibn al-Jazari valgte tyngde med tanke på den sammenbundne lesningen.
﴿عَيْنَ الْقِطْرِ﴾ (Saba 34:12)	Ved stopp: begge; Ibn al-Jazari valgte letthet med tanke på den sammenbundne lesningen.
﴿يَسْرِ﴾ (Al-Fajr 89:4) ﴿فَأَسْرِ﴾ (Hud 11:81) ﴿وَنُذُرِ﴾ (Al-Qamar 54:16)	Ved stopp: begge; mange mestere foretrekker letthet med tanke på den utelatte Ya.

7.4 Rullingen i Ra'

Poeten sier: «og skjul rullingen når den er doblet.» Ra' har egenskapen ***Takrir*** (التَّكْرِير), og målet er å skjule den, ikke vise den: resitatøren holder tungen fast mot ganen så spissen ikke vibrerer, særlig i en doblet Ra', som i ﴿الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۝٣﴾ (Al-Fatihah 1:3). Å overdrive dette til lyden kveles er også feil.

Regelen kort

En vokalisert Ra' er tung med fathah og dammah og lett med kasrah. En stum Ra' følger det som kommer foran: tung etter fathah og dammah, lett etter en opprinnelig kasrah med mindre en bokstav av Isti'la' følger i ordet, og tung etter en midlertidig kasrah. Ved stopp, se på bokstaven foran den stumme.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 41 til 43; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الراءات; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الراء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام الراء.

KAPITTEL 8

Reglene for stum Lam

Stum Lam i Koranen er av fem slag: ***Lam at-Ta'rif*** (لَام التَّعْرِيف), verbets Lam, partikkelens Lam, imperativets Lam og substantivets Lam. Hver har en regel når den møter den neste bokstaven.

8.1 Den bestemte artikkelens Lam

Den bestemte artikkelens Lam har to tilstander: ***Izhar Qamari*** (الإِظْهَار القَمَرِيّ) foran fjorten bokstaver samlet i ابْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ, der Lam uttales tydelig med sukun; og ***Idgham Shamsi*** (الإِدْغَام الشَّمْسِيّ) i de øvrige fjorten, som er forbokstavene i ordene i طِبْ ثُمَّ صِلْ رَحِمًا تَفُزْ ضِفْ ذَا نَعَمْ دَعْ سُوءَ ظَنٍّ زُرْ شَرِيفًا لِلْكَرَمْ, der Lam ikke uttales og neste bokstav dobles.

اَلْحَمْدُ Al-Fatihah 1:2 Izhar Qamari	الْكِتٰبُ Al-Baqarah 2:2 Izhar Qamari	الْمُفْلِحُوْنَ Al-Baqarah 2:5 Izhar Qamari
الرَّحْمٰنِ Al-Fatihah 1:3 Idgham Shamsi	وَالشَّمْسِ Ash-Shams 91:1 Idgham Shamsi	الَّذِيْنَ Al-Fatihah 1:7 Idgham Shamsi

8.2 Verbets Lam

Dette er verbets opprinnelige stumme Lam, i fortid, nåtid eller imperativ. Den uttales alltid tydelig, unntatt når Lam eller Ra' følger, som den smelter inn i. Pass på å uttale den tydelig foran Nun, som poeten bemerker: «og *qul na'am*.»

وَاِذْ قُلْنَا Al-Baqarah 2:34 Izhar	قُلْ نَعَمْ As-Saffat 37:18 Izhar foran Nun	فَالْتَقَمَهُ As-Saffat 37:142 Izhar
وَقُلْ رَّبِّ Al-Isra 17:80 Sammensmeltet med Ra'	فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ Al-Isra 17:23 Sammensmeltet med Lam	

8.3 Partikkelens Lam

Dette er Lam i هل og بل. Den uttales tydelig unntatt foran Lam og Ra', der den smelter sammen. Unntaket er ﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14): Hafs tar en lett pause på Lam, så det blir ingen sammensmelting.

بَلْ لَّا

Al-Fajr 89:17
Idgham

بَلْ رَّفَعَهُ

An-Nisa 4:158
Idgham

بَلْ ۜ رَانَ

Al-Mutaffifin 83:14
Sakt hos Hafs

هَلْ اَتٰى

Al-Insan 76:1
Izhar

8.4 Imperativets Lam og substantivets Lam

Imperativets Lam står på et nåtidsverb etter و، ف، ثم; substantivets Lam er en opprinnelig Lam midt i et substantiv. Begge uttales alltid tydelig.

اَلْسِنَتِكُمْ

Ar-Rum 30:22
Substantivets Lam

وَلْيَتَلَطَّفْ

Al-Kahf 18:19
Imperativets Lam

فَلْيَعْبُدُوْا

Quraysh 106:3
Imperativets Lam

Merknad

Mange indo-pakistanske eksemplarer markerer ordet ﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ (Al-Kahf 18:19), fordi det etter deres bokstavtelling er midten av Koranen.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 50 til 51; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الإدغام الصغير; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام اللامات السواكن.

KAPITTEL 9

Reglene for Nun Sakinah og Tanwin

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٥ وَحُكْمُ تَنْوِينٍ وَنُونٍ يُلْفَى إِظْهَارٌ ادْغَامٌ وَقَلْبٌ إِخْفَا

٦٦ فَعِنْدَ حَرْفِ الْحَلْقِ أَظْهِرْ وَادَّغِمْ فِي اللَّامِ وَالرَّا لَا بِغُنَّةٍ لَزِمْ

٦٧ وَأَدْغِمَنْ بِغُنَّةٍ فِي يُومِنُ إِلَّا بِكِلْمَةٍ كَدُنْيَا عَنْوَنُوا

٦٨ وَالْقَلْبُ عِنْدَ الْبَا بِغُنَّةٍ كَذَا الِاخْفَا لَدَى بَاقِي الْحُرُوفِ أُخِذَا

9.1 Definisjoner

Nun Sakinah (النُّون السَّاكِنَة) er en Nun uten vokal som blir værende både ved sammenbinding og stopp; den forekommer i substantiver, verb og partikler, midt i eller på slutten av et ord. ***Tanwin*** (التَّنوِين) er en ekstra stum Nun på slutten av et substantiv, som uttales, men ikke skrives; den uttales ved sammenbinding og faller bort ved stopp, og skrives i mushafen som en doblet vokal: ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (Al-Baqarah 2:7).

Når de møter alfabetets bokstaver, har de fire regler: ***Izhar*** (الإِظْهَار), ***Idgham*** (الإِدْغَام), ***Iqlab*** (الإِقْلَاب) og ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء); en Alif kommer aldri etter dem.

Nun Sakinah og Tanwin: se på neste bokstav

Izhar	Idgham	Iqlab	Ikhfa'
ء ه ع ح غ خ Tydelig Nun, ingen ekstra Ghunnah	ي ن م و | ل ر Med Ghunnah i *yanmu*; uten i Lam og Ra'	ب Blir en skjult Mim med Ghunnah	ص ذ ث ك ج ش ق س د ط ز ف ت ض ظ Mellom Izhar og Idgham, med Ghunnah

9.2 Izhar Halqi

Izhar betyr å gjøre tydelig; teknisk er det å uttale den stumme Nun eller Tanwin fra dens makhraj, uten ekstra Ghunnah, når en strupebokstav følger. Dens seks bokstaver er ***Huruf al-Halq*** (حُرُوف الحَلْق): Hamzah, Ha', 'Ayn, Ha', Ghayn og Kha'. Årsaken er avstanden mellom makhraj for Nun og disse bokstavene. Med Nun forekommer det i ett ord eller over to; med Tanwin bare over to.

Izhar Halqi

مَنْ اٰمَنَ Al-Baqarah 2:62	يَنْهَوْنَ Al-An'am 6:26	مِنْ عِلْمٍ An-Nisa 4:157
مِنْ حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ Fussilat 41:42	مِنْ غِلٍّ Al-A'raf 7:43	مَنْ خَشِيَ Qaf 50:33
عَذَابٌ عَظِيْمٌ Al-Baqarah 2:7 Tanwin foran 'Ayn	اَنْعَمْتَ Al-Fatihah 1:7	مِنْهُمْ Al-Baqarah 2:75

Merknad

I Indo-Pak-mushafen har stum Nun alltid en sukun (jazm); Izhar kjennes igjen på at neste bokstav er en svelgbokstav.

9.3 Idgham

Idgham betyr å føre inn; teknisk møter en stum bokstav en vokalisert slik at de blir én doblet bokstav av den andre typen. De seks bokstavene samles i يَرْمُلُون, og den er av to slag:

Idgham bi-Ghunnah

I fire bokstaver samlet i يَنْمُو: Ya, Nun, Mim og Waw. Med Nun og Mim er det ***Idgham Kamil*** (الإِدْغَام الكَامِل), fordi både Nun og egenskapen forsvinner og Ghunnah tilhører bokstaven det smeltes inn i. Med Waw og Ya er det ***Idgham Naqis*** (الإِدْغَام النَّاقِص), fordi Nun forsvinner, men egenskapen, Ghunnah, blir værende.

Idgham bi-Ghunnah

مَنْ يَّقُوْلُ Al-Baqarah 2:8 Nun foran Ya	مِنْ نِّعْمَةٍ An-Nahl 16:53 Nun foran Nun	مِنْ مَّآءٍ Al-Baqarah 2:164 Nun foran Mim
مِنْ وَّالٍ Ar-Ra'd 13:11 Nun foran Waw	وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ Al-Qiyamah 75:22 Tanwin foran Ya, så foran Nun	عَذَابٌ مُّهِيْنٌ Al-Baqarah 2:90 Tanwin foran Mim

Idgham bila Ghunnah

I to bokstaver, Lam og Ra'. Det er en fullstendig sammensmelting der både Nun og Ghunnah forsvinner.

Idgham bila Ghunnah

مِنْ لَّدُنْهُ	مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ	غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ
An-Nisa 4:40	Al-Baqarah 2:5	Al-Baqarah 2:173 Tanwin foran Ra'

Vilkår og unntak

Idgham krever to ord. Hvis en stum Nun og Waw eller Ya står i ett ord, kreves ***Izhar Mutlaq*** (الإِظْهَار الْمُطْلَق), slik at ordet ikke forveksles med en rot med doblet bokstav. Dette skjer bare i fire ord: ﴿الدُّنْيَا ۚ﴾ (Al-Baqarah 2:85), ﴿بُنْيَانٌ﴾ (As-Saf 61:4), ﴿قِنْوَانٌ﴾ (Al-An'am 6:99) og ﴿صِنْوَانٌ﴾ (Ar-Ra'd 13:4), som poeten sier: «unntatt innenfor ett ord, som i *dunya*.»

Også unntatt hos Hafs via ash-Shatibiyyah: Nun i ﴿يٰسٓ ۝١﴾ (Ya-Sin 36:1) ﴿وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ۝٢﴾ (Ya-Sin 36:2) og i ﴿نٓ وَالْقَلَمِ﴾ (Al-Qalam 68:1), som leses med Izhar; og Nun i ﴿مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ (Al-Qiyamah 75:27), på grunn av ***Sakt*** (السَّكْت) på den.

> **Merknad**
> I Indo-Pak-mushafen blir sukun stående på Nun; en shaddah på neste bokstav viser Idgham, ellers avhenger regelen av neste bokstav: Izhar, Iqlab eller Ikhfa'.

9.4 Iqlab

Iqlab betyr omdanning; teknisk er det å gjøre en stum Nun eller Tanwin om til en skjult Mim foran Ba, med Ghunnah. Den eneste bokstaven er Ba, innenfor ett ord eller over to. Leppene lukkes lett uten trykk, med en Ghunnah på to slag.

I den indo-pakistanske mushafen er tegnet en liten Mim etter Nun, som beholder sin sukun (jazm), eller etter hele Tanwin.

Iqlab

مِنْۢ بَعْدِ	اَنْۢبِـُٔوْهُمْ	سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ
Al-Baqarah 2:27	Al-Baqarah 2:33	Al-Hajj 22:61 Tanwin foran Ba

Vanlig feil

Det er feil å presse leppene hardt sammen ved Iqlab, å la dem stå åpne slik at Nun høres, eller å utelate Ghunnah.

9.5 Ikhfa' Haqiqi

Ikhfa' betyr å skjule; teknisk er det å uttale en stum Nun eller Tanwin i en tilstand mellom Izhar og Idgham, uten dobling, med Ghunnah i behold. Bokstavene er de resterende femten, forbokstavene i ordene i صِفْ ذَا ثَنَا كَمْ جَادَ شَخْصٌ قَدْ سَمَا دُمْ طَيِّبًا زِدْ فِي تُقًى ضَعْ ظَالِمًا. Tungen nærmer seg neste bokstavs makhraj uten å hvile på Nuns makhraj, med en Ghunnah på to slag.

De femten bokstavene i Ikhfa'

مِنْ ثَمَرَةٍ Al-Baqarah 2:25 foran ث	مَنْ ذَا Al-Baqarah 2:245 foran ذ	مِنْ صَلْصَالٍ Al-Hijr 15:26 foran ص
فَمَنْ شَآءَ Al-Muzzammil 73:19 foran ش	اَنْجَيْنٰكُمْ Al-A'raf 7:141 foran ج	مِنْ كُلِّ Al-Baqarah 2:164 foran ك
مِنْ دُوْنِ Al-Baqarah 2:23 foran د	مِنْ سُلٰلَةٍ Al-Mu'minun 23:12 foran س	مِنْ قَبْلُ Al-Baqarah 2:25 foran ق
مِنْ فَضْلِهٖ لا Ali 'Imran 3:170 foran ف	فَاِنْ زَلَلْتُمْ Al-Baqarah 2:209 foran ز	مِنْ طِيْنٍ Al-Mu'minun 23:12 foran ط
مِنْ ظَهِيْرٍ Saba 34:22 foran ظ	مَنْ ضَلَّ Al-Ma'idah 5:105 foran ض	مِنْ تَحْتِهَا Al-Baqarah 2:25 foran ت

Nivåer av Ikhfa' og tyngden av dens Ghunnah

Ikhfa' har tre nivåer, avhengig av hvor nær bokstaven ligger Nuns makhraj: **sterkest** foran Ta', Dal og Ta, som ligger nærmest; **svakest** foran Qaf og Kaf, som ligger lengst unna; og **middels** foran

resten. Ghunnah følger neste bokstav: tung foran Isti'la'-bokstaver, som i ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25) og ﴿مِنْ طِيْنٍ﴾ (Al-Mu'minun 23:12), og lett foran de andre, som i ﴿مِنْ كُلِّ﴾ (Al-Baqarah 2:164).

Vanlig feil

Vanlige feil ved Ikhfa': å berøre Nuns makhraj slik at Nun høres, å strekke Ghunnah til det oppstår en Waw eller Ya, eller å gjøre den skjulte Nun til Mim foran Fa'.

Regelen kort

Nun Sakinah og Tanwin: Izhar foran de seks svelgbokstavene; Idgham med Ghunnah i *yanmu* over to ord; Idgham uten Ghunnah i Lam og Ra'; Iqlab foran Ba; Ikhfa' foran de øvrige femten. Ghunnah varer, unntatt ved Izhar, to slag.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 65 til 68; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب أحكام النون الساكنة والتنوين; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب أحكام النون الساكنة والتنوين; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام النون الساكنة والتنوين.

KAPITTEL 10

Reglene for Mim Sakinah

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٣ الْمِيمَ إِنْ تَسْكُنْ بِغُنَّةٍ لَدَى بَاءٍ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ أَهْلِ الْأَدَا

٦٤ وَأَظْهِرَنَّهَا عِنْدَ بَاقِي الْأَحْرُفِ وَاحْذَرْ لَدَى وَاوٍ وَفَا أَنْ تَخْتَفِي

Mim Sakinah (المِيمِ السَّاكِنَة) er en Mim uten vokal som blir værende både ved sammenbinding og stopp. Foran alfabetets bokstaver har den tre regler.

10.1 Ikhfa' Shafawi

Når Ba følger en stum Mim, skjules Mim med Ghunnah. Dette er ***Ikhfa' Shafawi*** (الإِخْفَاء الشَّفَوِيّ), fordi både Mim og Ba kommer fra leppene. Leppene lukkes mykt, uten trykk. Dette er synet Ibn al-Jazari valgte og det som praktiseres: «etter resitasjonsmesternes valg.» En gruppe foretrakk Izhar foran Ba; Ibn al-Jazari gjengir i *an-Nashr* at dette var Makkis valg.

Ikhfa' Shafawi

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ

Al-Fil 105:4

وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ

Yusuf 12:37

وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ

Al-Baqarah 2:8

10.2 Idgham av to Mim

Når en vokalisert Mim følger en stum Mim, smelter den første inn i den andre, med en Ghunnah på to slag; den andre Mim har shaddah.

Sammensmelting av to Mim

وَلَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ

An-Nahl 16:57

اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ

An-Nisa 4:109

10.3 Izhar Shafawi

Foran enhver bokstav unntatt Ba og Mim kreves ***Izhar Shafawi*** (الإِظْهَار الشَّفَوِيّ). Vær særlig nøye foran Waw og Fa', slik at Mim ikke skjules der, fordi Fa' ligger nær og Waw deler dens makhraj, som poeten sier: «pass deg for å skjule den foran Waw og Fa'.»

Izhar Shafawi

عَلَيْهِمْ وَلَا

Al-Fatihah 1:7

وَهُمْ فِيهَا

Al-Baqarah 2:25

اَمْ لَمْ

Al-Baqarah 2:6

ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ

Al-Baqarah 2:6

Merknad

Når en flertalls-Mim følges av en stum bokstav, får den dammah for å unngå at to stumme bokstaver møtes, som i ﴿عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ﴾ (Al-Baqarah 2:61).

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 63 til 64; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الميم الساكنة; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الميم; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام الميم الساكنة.

KAPITTEL 11

Doblet Nun og Mim, og nivåene av Ghunnah

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٢ وَأَظْهِرِ الْغُنَّةَ مِنْ نُونٍ وَمِنْ مِيمٍ إِذَا مَا شُدِّدَا وَأَخْفِيَنْ

11.1 Ghunnah

Ghunnah (الغُنَّة) er en nasal lyd som er innebygd i Nun og Mim og kommer fra ***Khayshum*** (الخَيْشُوم), uten tungens medvirkning. Hvis nesen klemmes sammen, stopper den. Den er en varig egenskap ved Nun og Mim, inkludert Tanwin.

11.2 Doblet Nun og Mim

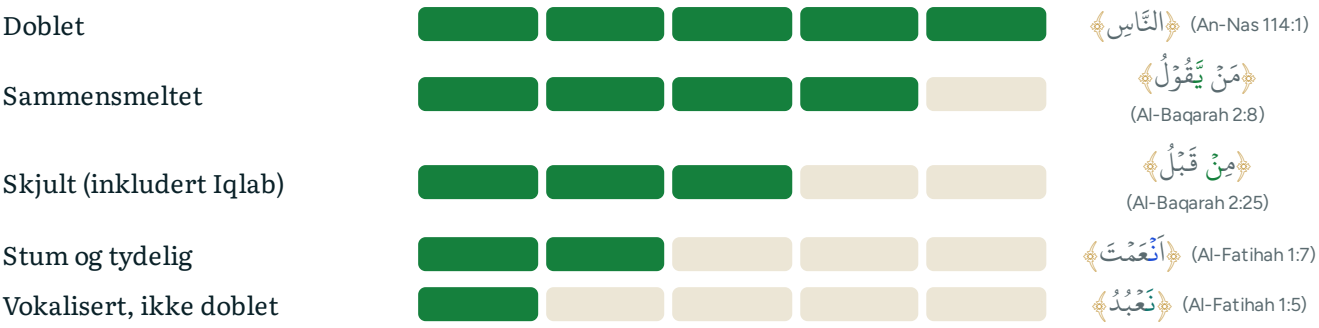
Poeten befaler at Ghunnah vises fullt ut i en doblet Nun eller Mim, det vil si holdes i to slag, midt i eller på slutten av et ord, ved sammenbinding eller stopp. Hver kalles en doblet Ghunnah-bokstav.

Doblet Nun og Mim

النَّاسِ An-Nas 114:1	اِنَّ الَّذِيْنَ Al-Baqarah 2:6	عَمَّ An-Naba 78:1
ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ Al-Baqarah 2:28	ثُمَّ اِلَيْهِ Al-Baqarah 2:28	الْيَمِّ Taha 20:78

11.3 Nivåene av Ghunnah

Ghunnah har fem nivåer: fyldigst ved dobling, så ved sammensmelting, så ved skjuling (inkludert Iqlab); i disse tre holdes den i to slag. Så i en stum tydelig bokstav, så i en vokalisert bokstav; i disse to finnes bare den grunnleggende Ghunnah som aldri forlater bokstaven.

Vanlig feil

Det er feil å utelate Ghunnah i en doblet bokstav, å strekke den over to slag eller å legge til Ghunnah på en tydelig stum Nun.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 62; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الغنة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب الغنة.

KAPITTEL 12

Mithlayn, Mutajanisayn og Mutaqaribayn

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٥٠ وَأَوَّلَيْ مِثْلٍ وَجِنْسٍ إِنْ سَكَنْ أَدْغِمْ كَقُلْ رَبِّ وَبَلْ لَا وَأَبِنْ

٥١ فِي يَوْمِ مَعْ قَالُوا وَهُمْ وَقُلْ نَعَمْ سَبِّحْهُ لَا تُزِغْ قُلُوبَ فَالْتَقَمْ

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٦ وَبَيِّنِ الْإِطْبَاقَ مِنْ أَحَطتُّ مَعْ بَسَطتَّ وَاخْلُفْ بِخَلْقُكُّمْ وَقَعْ

Når to bokstaver møtes i skrift og uttale, har de fire navn ut fra forholdet deres i makhraj og egenskap:

Navn	Definisjon	Eksempel
Mithlayn (المِثْلَان)	Samme makhraj og samme egenskaper: samme bokstav to ganger	﴿اضْرِبْ بِّعَصَاكَ﴾ (Al-Baqarah 2:60)
Mutajanisayn (المُتَجَانِسَان)	Samme makhraj, ulike egenskaper	﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ (Al-Baqarah 2:256)
Mutaqaribayn (المُتَقَارِبَان)	Nær i makhraj eller egenskap	﴿وَقُل رَّبِّ﴾ (Al-Isra 17:80)
Mutaba'idayn (المُتَبَاعِدَان)	Langt fra hverandre i makhraj, ulike egenskaper	﴿نَعْبُدُ﴾ (Al-Fatihah 1:5)

Hver er av tre slag: **saghir** (liten) når den første er stum og den andre vokalisert; **kabir** (stor) når begge er vokalisert; **mutlaq** (absolutt) når den første er vokalisert og den andre stum. Hos Hafs skjer sammensmelting mest i slaget saghir; i slaget kabir er grunnregelen Izhar, unntatt i noen få ord; i slaget mutlaq er det ingen sammensmelting.

12.1 Mithlayn Saghir

En stum bokstav må smelte inn i samme bokstav vokalisert, i ett ord eller over to, som poeten sier: «den første av to like eller makhraj-like bokstaver, hvis den er stum, smelter sammen.»

Sammensmelting av like bokstaver

يُدْرِكْكُّمُ An-Nisa 4:78	رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ Al-Baqarah 2:16	وَقَدْ دَّخَلُوْا Al-Ma'idah 5:61
اِذْ ذَّهَبَ Al-Anbya 21:87	بَلْ لَّا Al-Fajr 89:17	عَصَوْا وَّكَانُوْا Al-Baqarah 2:61 En sammensmeltet Lin-Waw

Unntak

- **Når den første er en Madd-bokstav:** den smeltes ikke sammen, men forlenges, deretter uttales den andre, som poeten sier: «og gjør tydelig i *fi yawm* og *qalu wa-hum*»: ﴿قَالُوْا وَهُمْ﴾ (Ash-Shu'ara 26:96) og ﴿فِيْ يَوْمٍ﴾ (Al-Ma'arij 70:4).
- **Pause-Ha' i ﴿مَالِيَهْۜ﴾ (Al-Haqqah 69:28) med ﴿هَلَكَ﴾ (Al-Haqqah 69:29):** Hafs har to måter ved sammenbinding: Izhar med en lett ***Sakt*** (السَّكْت), eller Idgham.

12.2 Mutajanisayn Saghir

Hos Hafs smeltes det sammen i følgende tilfeller og uttales tydelig ellers:

Bokstaver	Eksempler	Type
د ← ت	﴿اُجِيْبَتْ دَّعْوَتُكُمَا﴾ (Yunus 10:89) ﴿اَثْقَلَتْ دَّعَوَا﴾ (Al-A'raf 7:189)	Fullstendig
ط ← ت	﴿وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ﴾ (Ali 'Imran 3:72) ﴿وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ﴾ (Ali 'Imran 3:69)	Fullstendig
ت ← د	﴿قَدْ تَّبَيَّنَ﴾ (Al-Baqarah 2:256) ﴿عَبَدْتُّمْ﴾ (Al-Kafirun 109:4)	Fullstendig
ذ ← ث	﴿يَلْهَثْ ذّٰلِكَ﴾ (Al-A'raf 7:176)	Fullstendig
ظ ← ذ	﴿اِذْ ظَّلَمُوْٓا﴾ (An-Nisa 4:64)	Fullstendig
م ← ب	﴿ارْكَبْ مَّعَنَا﴾ (Hud 11:42)	Fullstendig
ت ← ط	﴿بَسَطْتَّ﴾ (Al-Ma'idah 5:28) ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22) ﴿فَرَّطْتُّمْ﴾ (Yusuf 12:80)	Ufullstendig: Itbaq og Isti'la' i Ta' blir værende

Vanlig feil

I ﴿بَسَطْتَّ﴾ (Al-Ma'idah 5:28) og ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22) er det feil å smelte inn Ta' helt slik at den blir en ren Ta, eller å uttale den tydelig med Qalqalah. Det riktige er en doblet Ta der Itbaq i Ta' blir værende, som poeten sier: «gjør Itbaq tydelig i *ahattu* og *basatta*.»

12.3 Mutaqaribayn Saghir

Hos Hafs: en stum Lam smelter inn i Ra', som i ﴿وَقُلْ رَّبِّ﴾ (Al-Isra 17:80) og ﴿بَلْ رَّفَعَهُ﴾ (An-Nisa 4:158), unntatt ﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14) på grunn av Sakt. En stum Qaf smelter inn i Kaf i ﴿نَخْلُقْكُّمْ﴾ (Al-Mursalat 77:20), på to måter: fullstendig sammensmelting, som foretrekkes, og ufullstendig der Qafs Isti'la' blir værende, som poeten sier: «og forskjellen oppstod i *nakhluqkum*.» Sammensmeltingen av stum Nun i Lam og Ra' hører også hit.

12.4 Der tydelighet kreves

Poeten advarte mot ord der sammensmelting kan snike seg inn fordi bokstavene ligger nær hverandre; de må uttales tydelig:

Izhar

قُلْ نَعَمْ

As-Saffat 37:18

فَسَبِّحْهُ

Qaf 50:40

لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا

Ali 'Imran 3:8

فَالْتَقَمَهُ

As-Saffat 37:142

Flere eksempler (ikke fra diktet)

فَقَدْ ضَلَّ

An-Nisa 4:116

قَدْ سَمِعَ

Al-Mujadila 58:1

12.5 Slaget kabir hos Hafs

Hos Hafs er grunnregelen i slaget kabir Izhar; sammensmelting skjer i noen få ord, som ﴿لَا تَأْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11) med ***Ishmam*** (الإِشْمَام) eller ***Rawm*** (الرَّوْم) som forklares senere, ﴿مَا مَكَّنِّيْ﴾ (Al-Kahf 18:95), ﴿فَنِعِمَّا﴾ (Al-Baqarah 2:271) og ﴿اَتُحَآجُّوْٓنِّيْ﴾ (Al-An'am 6:80).

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 46 til 51; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الإدغام الصغير; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الإدغام; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المثلان والمتجانسان والمتقاربان.

KAPITTEL 13

Qalqalah

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٩ وَبَيِّنَنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا

Qalqalah (القَلْقَلَة) betyr risting; teknisk er det et sprett i lyden når en stum bokstav uttales, slik at et sterkt ekko høres. De fem bokstavene samles i قُطْبُ جَدٍ: Qaf, Ta', Ba, Jim og Dal, fordi de forener Shiddah og Jahr: Shiddah holder lyden tilbake og Jahr holder pusten tilbake, så bokstaven trenger denne frigjøringen for å bli hørt.

13.1 Nivåene av Qalqalah

Nivå	Hvor	Eksempler
Sterkest	En doblet bokstav ved stopp	﴿وَتَبَّ﴾ (Al-Masad 111:1) ﴿الْحَقِّ ۖ﴾ (Al-Kahf 18:44)
Middels	En bokstav som er stum på grunn av stopp, ikke doblet	﴿الْفَلَقِ﴾ (Al-Falaq 113:1) ﴿مُحِيطٌ﴾ (Al-Buruj 85:20) ﴿اَحَدٌ﴾ (Al-Ikhlas 112:4)
Lettest	En opprinnelig stum bokstav ved sammenbinding	﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27) ﴿يَجْعَلُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:19) ﴿اَبْصَارِهِمْ﴾ (Al-Baqarah 2:7)

Bokstaven uttales stum, og deretter åpner makhraj seg litt. Etter det foretrukne synet ligger lyden nærmere en fathah; etter et annet syn følger den vokalen foran. Den må aldri bli en full vokal eller forlenges. En vokalisert bokstav har ingen Qalqalah.

Vanlig feil

Feil: å utelate Qalqalah i ord som ﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27), å gi bokstaven en full vokal, å legge Qalqalah til andre bokstaver som Kaf og Ta, eller å la en Hamzah følge.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 39; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على صفة القلقلة; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب القلقلة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: القلقلة ومراتبها.

KAPITTEL 14

Madd og Qasr: forlengelse

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٩ وَالْمَدُّ لَازِمٌ وَوَاجِبٌ أَتَى — وَجَائِزٌ وَهْوَ وَقَصْرٌ ثَبَتَا

٧٠ فَلَازِمٌ إِنْ جَاءَ بَعْدَ حَرْفِ مَدّْ — سَاكِنُ حَالَيْنِ وَبِالطُّولِ يُمَدّْ

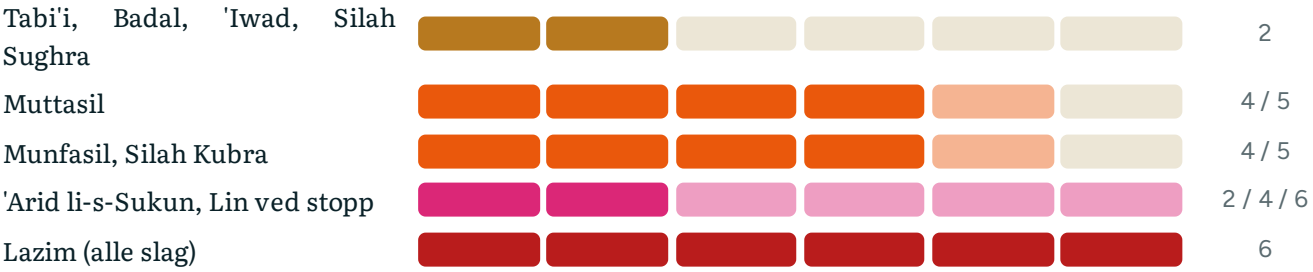
٧١ وَوَاجِبٌ إِنْ جَاءَ قَبْلَ هَمْزَةِ — مُتَّصِلًا إِنْ جُمِعَا بِكِلْمَةِ

٧٢ وَجَائِزٌ إِذَا أَتَى مُنْفَصِلَا — أَوْ عَرَضَ السُّكُونُ وَقْفًا مُسْجَلَا

14.1 Definisjoner og Madd-bokstavene

Madd (المَدّ) betyr økning; teknisk er det å forlenge lyden med en Madd-bokstav når den møter en Hamzah eller en sukun. ***Qasr*** (القَصْر) betyr å holde tilbake; teknisk er det å holde Madd-bokstaven ved sin naturlige lengde. ***Huruf al-Madd*** (حُرُوف المَدّ) er tre: en stum Alif etter fathah, en stum Waw etter dammah og en stum Ya etter kasrah; alle tre forekommer i ﴿نُوَحِيهَآ﴾ (Hud 11:49). ***Lin*** (اللِّين)-bokstaver er en stum Waw eller Ya etter fathah.

Madd måles i slag (حركة): tiden det tar å bøye eller strekke en finger i moderat tempo. Den egentlige målestokken er å lære av en lærer, ikke mekanisk telling. Madd er enten ***Madd Asli*** (المَدّ الأَصْلِيّ) eller ***Madd Far'i*** (المَدّ الفَرْعِيّ).

Lysere segmenter viser de andre tillatte lengdene.

14.2 Madd Asli (Tabi'i)

Det er den Madd uten hvilken bokstaven selv ikke finnes, og den trenger ingen årsak som Hamzah eller sukun. Den varer to slag, ved sammenbinding og stopp. Til den hører:

- ***Madd al-'Iwad*** (مَدّ العِوَض): å stoppe på en Tanwin med fathah ved å gjøre den til Alif, som når man stopper på ﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ (An-Nisa 4:17).
- ***Silah Sughra*** (الصِّلَة الصُّغْرَى): å forlenge pronomen-Ha' mellom to vokaliserte bokstaver uten etterfølgende Hamzah, som i ﴿إِنَّهُۥ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1). Detaljer står i kapittelet om Ha' al-Kinayah.

- ***Madd at-Tamkin*** (مَدّ التَّمْكِين): en Madd-Ya etter en doblet Ya med kasrah, som i ﴿حُيِّيتُم﴾ (An-Nisa 4:86).
- Suraenes åpningsbokstaver samlet i حيّ طَهُرَ, som forklart nedenfor.

14.3 Madd forårsaket av Hamzah

Madd Muttasil (obligatorisk)

Madd Muttasil (المَدّ المُتَّصِل): en Hamzah følger Madd-bokstaven i samme ord. Den er obligatorisk; hos Hafs via ash-Shatibiyyah er lengden fire eller fem slag. Ved stopp på en Hamzah til slutt er fire, fem eller seks tillatt.

Madd Muttasil

مِنَ السَّمَآءِ

Al-Baqarah 2:19

إِذَا جَآءَ

An-Nasr 110:1

وَسَآءَ سَبِيلًا

An-Nisa 4:22

سِيٓءَ بِهِمْ

Hud 11:77

Madd Munfasil (tillatt)

Madd Munfasil (المَدّ المُنْفَصِل): Madd-bokstaven avslutter ett ord og Hamzah begynner det neste. Hos Hafs via ash-Shatibiyyah er den fire eller fem slag; via ***Tayyibat an-Nashr*** (طَيِّبَة النَّشْر) kan den også kortes ned til to (bare til orientering; denne boken følger ash-Shatibiyyah). Resitatøren må være konsekvent: den valgte lengden holdes for hver Munfasil i samme resitasjon og er aldri lengre enn Muttasil.

Madd Munfasil

بِمَآ أُنْزِلَ

Al-Baqarah 2:4

قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ

At-Tahrim 66:6

وَفِيٓ أَنفُسِكُمْ ۖ

Adh-Dhariyat 51:21

مَالَهُۥٓ أَخْلَدَهُۥ

Al-Humazah 104:3
Silah Kubra, behandlet som Munfasil

Madd al-Badal

Madd al-Badal (مَدّ البَدَل): Hamzah kommer foran Madd-bokstaven; vanligvis er det en Hamzah som er endret til en Madd-bokstav. Hos Hafs bare to slag.

Madd al-Badal

الَّذِيْنَ اُوْتُوا	اِيْمَانًا ۖ	وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ
Al-Baqarah 2:101	Ali 'Imran 3:173	Al-Baqarah 2:9

14.4 Madd forårsaket av sukun

Madd Lazim

Madd Lazim (المَدّ اللَّازِم): en opprinnelig sukun, til stede ved sammenbinding og stopp, følger Madd-bokstaven, som poeten sier: «den er Lazim hvis det etter en Madd-bokstav kommer en sukun i begge tilstander, og den forlenges fullt ut.» Lengden er seks slag for alle resitatører. Den har fire slag:

Slag	Definisjon	Eksempel
Lazim Kalimi Muthaqqal (اللَّازِم الكَلِمِيّ المُثَقَّل)	I et ord, med sammensmeltet (doblet) sukun	﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿الطَّآمَّةُ﴾ (An-Nazi'at 79:34)
Lazim Kalimi Mukhaffaf (اللَّازِم الكَلِمِيّ المُخَفَّف)	I et ord, med ikke-sammensmeltet sukun	﴿آلْـٰٔنَ﴾ (Yunus 10:51)
Lazim Harfi Muthaqqal (اللَّازِم الحَرْفِيّ المُثَقَّل)	I en åpningsbokstav i en sura, med sukun som smelter inn i neste	﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Al-Baqarah 2:1)
Lazim Harfi Mukhaffaf (اللَّازِم الحَرْفِيّ المُخَفَّف)	I en åpningsbokstav, med ikke-sammensmeltet sukun	﴿قٓ﴾ (Qaf 50:1) ﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Al-Baqarah 2:1)

I «الم» er Lam Lazim Harfi Muthaqqal, fordi Mim i navnet («لام») smelter sammen med Mim i «ميم»; den siste Mim er Lazim Harfi Mukhaffaf.

Suraenes åpningsbokstaver

De løse bokstavene i begynnelsen av suraene er fjorten, samlet i نَصٌّ حَكِيمٌ قَاطِعٌ لَهُ سِرٌّ. Etter Madd deles de i disse gruppene:

Gruppe	Bokstaver	Detaljer	Slag
Ingen Madd	ا	Alif, fordi det utstavede navnet ikke har noen Madd-bokstav	0
To slag	حَيٌّ طَهُرَ	Bokstaver med navn på to bokstaver: *ha, ya, ta, ha, ra*	2
Seks slag	نَقَصَ عَسَلُكُمْ	Bokstaver med navn på tre bokstaver med en Madd-bokstav i midten	6
'Ayn	ع	I *Kaf Ha Ya 'Ayn Sad* og *'Ayn Sin Qaf*: fire eller seks slag; seks er å foretrekke	4 / 6

I ﴿الٓمٓ ۝١﴾ (Ali 'Imran 3:1) ﴿ٱللَّهُ﴾ (Ali 'Imran 3:2) får Mim fathah når den bindes til Allahs navn; seks slag er tillatt med tanke på den opprinnelige sukun, og to med tanke på den midlertidige vokalen.

Madd 'Arid li-s-Sukun

Madd 'Arid li-s-Sukun (المَدّ العَارِض لِلسُّكُون): en midlertidig sukun forårsaket av stopp kommer etter Madd-bokstaven. Tre lengder er tillatt: to, fire eller seks slag. Resitatøren bør holde seg til én lengde i én resitasjon. Ved sammenbinding blir den igjen en naturlig Madd.

Ved stopp

الرَّحِيمِ
Al-Fatihah 1:3

نَسْتَعِينُ
Al-Fatihah 1:5

لِلْمُتَّقِينَ
Al-Baqarah 2:2

Madd al-Lin

Madd al-Lin (مَدّ اللِّين): en midlertidig sukun ved stopp følger en Lin-bokstav. Ved stopp tillater den det samme som 'Arid: to, fire eller seks slag. Ved sammenbinding er det ingen forlengelse.

Madd al-Lin ved stopp

الْبَيْتِ
Quraysh 106:3

خَوْفٍ
Quraysh 106:4

14.5 Madd al-Farq

Madd al-Farq (مَدّ الفَرْق): når den spørrende Hamzah kommer foran et substantiv som begynner med Hamzat al-Wasl og artikkelen, sløyfes ikke Hamzat al-Wasl. Den kan gjøres om til en Alif på seks slag, som foretrekkes, eller lettes mellom Hamzah og Alif. Den heter slik fordi den skiller et spørsmål fra et utsagn. Den finnes i tre ord, på seks steder: ﴿ءَآلذَّكَرَيْنِ﴾ (Al-An'am 6:143) to ganger i al-An'am, ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ (Yunus 10:51) to ganger i Yunus, og ﴿قُلْ ءَآللَّهُ﴾ (Yunus 10:59) i Yunus og an-Naml.

14.6 Styrken til Madd-formene

Den sterkeste Madd er Lazim, så Muttasil, så 'Arid, så Munfasil, så Badal. Når to årsaker møtes i én Madd, anvendes den sterkere og den svakere faller bort, som i ﴿وَلَآ ءَآمِّينَ﴾ (Al-Ma'idah 5:2): det er en Hamzah foran Madd-bokstaven (Badal) og en opprinnelig sukun etter den, så den forlenges seks slag.

Regelen kort

Tabi'i 2. Muttasil 4 eller 5 (og 6 ved stopp på en Hamzah til slutt). Munfasil 4 eller 5. Badal 2. Lazim 6. 'Arid og Lin ved stopp 2, 4 eller 6. 'Ayn i begynnelsen av Maryam og ash-Shura 4 eller 6, og 6 er å foretrekke.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 69 til 72; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب المد والقصر; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب المد; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المد والقصر وأقسامهما.

KAPITTEL 15

Ha' al-Kinayah: pronomen-Ha'

Ha' al-Kinayah (هَاء الكِنَايَة) er den ekstra Ha' som viser til én fraværende mann, festet til substantiver, verb og partikler. Forlengelsen kalles ***Silah*** (الصِّلَة): en Ha' med dammah følges av en liten Waw, og en med kasrah av en liten Ya, under visse vilkår.

15.1 De fire situasjonene

Situasjon	Regel	Eksempel
Mellom to vokaliserte bokstaver	Forlenges: Silah Sughra på to slag; følger en Hamzah, Silah Kubra på 4 eller 5	﴿إِنَّهُۥ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1) ﴿مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ﴾ (Al-Humazah 104:3)
Mellom to stumme bokstaver	Forlenges ikke	﴿فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ (Al-Baqarah 2:185)
Vokalisert foran, stum etter	Forlenges ikke	﴿لَهُ ٱلۡمُلۡكُ﴾ (At-Taghabun 64:1)
Stum foran, vokalisert etter	Forlenges ikke hos Hafs	﴿فِيهِۛ هُدٗى﴾ (Al-Baqarah 2:2)

Regelen: Ha' forlenges når den står mellom to vokaliserte bokstaver, ellers ikke. Ved stopp er det aldri Silah; man stopper på en stum Ha'.

15.2 Unntak hos Hafs

- ﴿يَرۡضَهُ لَكُمۡۖ﴾ (Az-Zumar 39:7): Ha' står mellom to vokaliserte bokstaver, men forlenges ikke; bare en kort dammah.
- ﴿أَرۡجِهۡ﴾ (Al-A'raf 7:111) i al-A'raf og ash-Shu'ara', og ﴿فَأَلۡقِهۡ﴾ (An-Naml 27:28): Ha' er stum.
- ﴿فِيهِۦ مُهَانًا﴾ (Al-Furqan 25:69): en stum bokstav står foran, likevel forlenges den.
- ﴿وَيَتَّقۡهِ﴾ (An-Nur 24:52): Ha' har kasrah uten Silah, etter en stum Qaf.
- ﴿أَنسَىٰنِيهُ﴾ (Al-Kahf 18:63) og ﴿عَلَيۡهُ ٱللَّهَ﴾ (Al-Fath 48:10): hos Hafs har Ha' dammah, i motsetning til den vanlige kasrah.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب هاء الكناية; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: هاء الكناية وأحكامها.

KAPITTEL 16

Hamzat al-Wasl og Hamzat al-Qat'

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

١٠١ وَابْدَأْ بِهَمْزِ الْوَصْلِ مِنْ فِعْلٍ بِضَمّْ إِنْ كَانَ ثَالِثٌ مِنَ الْفِعْلِ يُضَمّْ

١٠٢ وَاكْسِرْهُ حَالَ الْكَسْرِ وَالْفَتْحِ وَفِي الَاسْمَاءِ غَيْرَ اللَّامِ كَسْرُهَا وَفِي

١٠٣ ابْنٍ مَعَ ابْنَةِ امْرِئٍ وَاثْنَيْنِ وَامْرَأَةٍ وَاسْمٍ مَعَ اثْنَتَيْنِ

16.1 Definisjoner

Hamzat al-Qat' (هَمْزَة القَطْع) uttales både i begynnelsen og ved sammenbinding; i den indo-pakistanske mushafen er det en Alif med sin vokal, som i ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7). ***Hamzat al-Wasl*** (هَمْزَة الوَصْل) er en ekstra Hamzah som gjør det mulig å begynne med en stum bokstav; den uttales i begynnelsen og faller bort ved sammenbinding; i denne mushafen er det en bar Alif uten vokal og uten tegn.

16.2 Hvor den forekommer og vokalen i begynnelsen

Hvor	Vokal i begynnelsen	Eksempler
Artikkelen	Alltid fathah	﴿اَلْحَمْدُ﴾ (Al-Fatihah 1:2)
Verb: imperativ av treradikale verb; fortid, imperativ og verbalsubstantiv av verb med fem og seks bokstaver	Dammah hvis verbets tredje bokstav har en opprinnelig dammah; kasrah hvis den har kasrah eller fathah	﴿ادْخُلُوْا﴾ (Al-Baqarah 2:58) ﴿اضْرِبْ﴾ (Al-Baqarah 2:60) ﴿اِذْهَبْ﴾ (Taha 20:24) ﴿وَاسْتَغْفِرْهُ ۖ﴾ (An-Nasr 110:3)
Ti overleverte substantiver og verbalsubstantiver av verb med fem og seks bokstaver	Kasrah	﴿ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (An-Nisa 4:171) ﴿ابْنَتَ عِمْرٰنَ﴾ (At-Tahrim 66:12) ﴿امْرُؤٌا﴾ (An-Nisa 4:176) ﴿اثْنَتٰنِ﴾ (Al-Ma'idah 5:106) ﴿اسْمَ﴾ (Al-A'la 87:1)

Substantivene poeten nevner er: ابن، ابنة، امرؤ، اثنان، امرأة، اسم، اثنتان. Verb der den tredje bokstaven har en midlertidig dammah er unntatt og begynner med kasrah, som ﴿امْشُوْا﴾ (Sad 38:6), ﴿اقْضُوْٓا﴾ (Yunus 10:71), ﴿ائْتُوْا﴾ (Taha 20:64) og ﴿ابْنُوْا﴾ (Al-Kahf 18:21), fordi den tredje bokstavens opprinnelige vokal er en kasrah.

> **Merknad**
>
> I ﴿بِئْسَ الِاسْمُ﴾ (Al-Hujurat 49:11) er to måter tillatt når man begynner med الاسم: أَلِسْمُ med Hamzat al-Wasl, eller لِسْمُ uten den; den første foretrekkes.

16.3 To stumme bokstaver møtes

Står en Madd-bokstav foran en Hamzat al-Wasl, faller den bort i uttalen ved sammenbinding, men blir stående i skrift, som i ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ﴾ (Al-Baqarah 2:116) og ﴿فِي الْأَرْضِ ۙ﴾ (Al-Baqarah 2:11). Står en stum konsonant eller Tanwin foran, får den vanligvis kasrah, som i ﴿نُوحٌ ابْنَهُ﴾ (Hud 11:42); flertalls-Mim får dammah, som forklart tidligere.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 101 til 103; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب همز الوصل; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: همزة الوصل وهمزة القطع.

KAPITTEL 17

Waqf og Ibtida': å stoppe og begynne

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٧٣ وَبَعْدَ تَجْوِيدِكَ لِلْحُرُوفِ — لَا بُدَّ مِنْ مَعْرِفَةِ الْوُقُوفِ

٧٤ وَالِابْتِدَاءِ وَهْيَ تُقْسَمُ إِذَنْ — ثَلَاثَةٌ تَامٌّ وَكَافٍ وَحَسَنْ

٧٥ وَهْيَ لِمَا تَمَّ فَإِنْ لَمْ يُوجَدِ — تَعَلُّقٌ أَوْ كَانَ مَعْنًى فَابْتَدِي

٧٦ فَالتَّامُّ فَالْكَافِي وَلَفْظًا فَامْنَعَنْ — إِلَّا رُؤُوسَ الْآيِ جَوِّزْ فَالْحَسَنْ

٧٧ وَغَيْرُ مَا تَمَّ قَبِيحٌ وَلَهُ — يُوقَفُ مُضْطَرًّا وَيُبْدَا قَبْلَهُ

٧٨ وَلَيْسَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ وَقْفٍ وَجَبْ — وَلَا حَرَامٍ غَيْرَ مَا لَهُ سَبَبْ

Poeten sier: «etter å ha fullkommengjort bokstavene må man kjenne stopp- og startstedene.» Å vite hvor man stopper og begynner fullender tajweed, fordi det beskytter betydningen. ***Waqf*** (الوَقْف) er å avbryte lyden på et ord i et normalt åndedrag med hensikt å fortsette. ***Sakt*** (السَّكْت) er et kort avbrudd uten pust. ***Qat'*** (القَطْع) er å avslutte resitasjonen. ***Ibtida'*** (الابْتِدَاء) er å begynne å resitere etter et avbrudd eller stopp.

17.1 Typer stopp

Slag	Betydning	Status
Waqf Idtirari (الوَقْف الاضْطِرَارِيّ)	Påtvunget av andpustenhet, nysing eller glemsel	Tillatt på hvilket som helst ord; begynn så på nytt fra et passende sted
Waqf Intizari (الوَقْف الانْتِظَارِيّ)	For å samle lesemåter under undervisning	Tillatt for undervisning
Waqf Ikhtibari (الوَقْف الاخْتِبَارِيّ)	For å vise i en prøve hvordan et ord skrives eller leses	Tillatt; knyttet til reglene for sammenskrevne og særskrevne ord
Waqf Ikhtiyari (الوَقْف الاخْتِيَارِيّ)	Fritt valgt av resitatøren	Fire slag, som nedenfor

17.2 De fire slagene av valgt stopp

Se på ordene før stoppet: hvis betydningen er fullstendig og ikke har noen forbindelse med det som følger i ordlyd eller betydning, er det **Tamm**; forbundet bare i betydning, **Kafi**; forbundet i ordlyd, **Hasan**; hvis betydningen er ufullstendig, **Qabih**.

Slag	Stoppe og begynne	Eksempel
Waqf Tamm (الوَقْف التَّامّ)	Godt å stoppe og begynne etter; vanlig ved versslutt og slutten av fortellinger	﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:5) ثم ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (Al-Baqarah 2:6)
Waqf Kafi (الوَقْف الكَافِي)	Godt å stoppe og begynne etter	﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:6) ثم ﴿خَتَمَ اللَّهُ﴾ (Al-Baqarah 2:7)
Waqf Hasan (الوَقْف الحَسَن)	Godt å stoppe på, men ikke å begynne etter, unntatt ved versslutt	﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (Al-Fatihah 1:2)
Waqf Qabih (الوَقْف القَبِيح)	Skal ikke gjøres med vilje; om man tvinges, gå tilbake og begynn på nytt	﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ﴾ (An-Nisa 4:43) ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ (Ali 'Imran 3:62)

Poeten unntok ***Ru'us al-Ay*** (رُؤُوس الآي) og tillot stopp på dem i alle tilfeller, fordi Profeten ﷺ resiterte vers for vers, som i Umm Salamahs hadith. Han sa også at det «ikke finnes noe stopp i Koranen som er obligatorisk eller forbudt, unntatt av en grunn»: intet stopp er i seg selv syndig å gjøre eller la være, med mindre resitatøren mener en feil betydning.

17.3 Å begynne

Å begynne skjer alltid av fritt valg, så man begynner bare med ord hvis betydning står for seg selv. En dårlig begynnelse er en som antyder en falsk betydning, som å begynne med ﴿يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ﴾ (Al-Ma'idah 5:64) eller ﴿اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ﴾ (Al-Baqarah 2:116).

17.4 Stopptegn i Indo-Pak-mushafen

Stopptegnene i Indo-Pak-eksemplarer er flere enn i Medina-mushafen og skiller seg fra dem. Hvert eksempel i tabellen er funnet automatisk i mushafens egen tekst.

Tegn	Betydning	Eksempel fra mushafen
مـ	**Mim**: Påkrevd stopp: her må man stoppe, fordi sammenbinding kan antyde en feil betydning	فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ مـ (Al-Hijr 15:79)
طـ	**Ta'**: Absolutt stopp: her bør man stoppe	مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ ط (Al-Fath 48:29)
جـ	**Jim**: Tillatt stopp: å stoppe er bedre, sammenbinding er tillatt	ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ ج (Al-Baqarah 2:19)
زـ	**Zay**: Godtatt stopp: å stoppe er tillatt, sammenbinding er bedre	الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ ز (Yusuf 12:51)
صـ	**Sad**: Innvilget stopp: bind sammen, men stopp er tillatt ved behov, for eksempel for å puste	مَتَاعٌ قَلِيلٌ صـ (An-Nahl 16:117)

Tegn	Betydning	Eksempel fra mushafen
	Sila: Sammenbinding er bedre	بِمَا فِيٓ اَنۡفُسِهِمۡ ۖ (Hud 11:31)
	Qaf: Noen sa at man kan stoppe her; sammenbinding er bedre	هُدًى مِّنۡ رَّبِّهِمۡ ۙ (Al-Baqarah 2:5)
	Qif: Stopp: å stoppe er bedre	قٓ ۚ (Qaf 50:1)
	La: Ikke stopp; ved versslutt er stopp tillatt	فِىۡ قُلُوۡبِهِمۡ مَّرَضٌ ۙ (Al-Baqarah 2:10)
	Saktah: En lett pause uten pust	وَقِيۡلَ مَنۡ ۜ رَاقٍ (Al-Qiyamah 75:27)
	Waqfah: En pause lengre enn Saktah, uten pust	بِمَآ اٰتَيۡنٰهُمۡ ؕ فَتَمَتَّعُوۡا ۟ (Ar-Rum 30:34)

> **Merknad**
>
> Disse betydningene står på siden «Rumuz al-Awqaf» i Indo-Pak-eksemplarer; noen avviker litt mellom trykkene.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 73 til 78; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف والابتداء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الوقف والابتداء وعلامات الوقف.

KAPITTEL 18

Hvordan man stopper på ordslutt

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

١٠٤ وَحَاذِرِ الْوَقْفَ بِكُلِّ الْحَرَكَهْ إِلَّا إِذَا رُمْتَ فَبَعْضُ الْحَرَكَهْ

١٠٥ إِلَّا بِفَتْحٍ أَوْ بِنَصْبٍ وَأَشِمّْ إِشَارَةً بِالضَّمِّ فِي رَفْعٍ وَضَمّْ

Grunnmåten å stoppe på et vokalisert ord er ren ***Sukun*** (السُّكُون); man stopper aldri med full vokal. ***Rawm*** (الرَّوْم) og ***Ishmam*** (الإِشْمَام) er også tillatt under sine vilkår. Måtene å stoppe på er:

Måte	Hvordan	Gjelder
Ren sukun	Fjern vokalen helt	Alle tre vokalene
Rawm	Uttal en del av vokalen (omtrent en tredjedel) med svak stemme som høres av en som står nær	Dammah og kasrah, ikke fathah
Ishmam	Rund leppene rett etter sukun som tegn på dammah, uten lyd	Bare dammah
Ibdal (الإِبْدَال)	Gjøre Tanwin med fathah om til Alif, og Ta' Marbutah om til en stum Ha'	Tanwin med fathah, og Ta' Marbutah

Ved stopp

نَسْتَعِينُ

Al-Fatihah 1:5
Sukun, Rawm eller Ishmam

الرَّحِيمِ

Al-Fatihah 1:3
Sukun eller Rawm; ingen Ishmam

الْعٰلَمِينَ

Al-Fatihah 1:2
Bare sukun, siden den har fathah

الْجَنَّةَ

Al-Baqarah 2:35
Blir en stum Ha': bare sukun

18.1 Der Rawm og Ishmam ikke brukes

- Ta' Marbutah som man stopper på som Ha', som i ﴿الْجَنَّةَ﴾ (Al-Baqarah 2:35).
- Flertalls-Mim, som i ﴿عَلَيْهِمْ﴾ (Al-Fatihah 1:7) og ﴿عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ﴾ (Al-Baqarah 2:61).
- En midlertidig vokal, som i ﴿قُمِ الَّيْلَ﴾ (Al-Muzzammil 73:2) når man stopper på قم.
- En bokstav med fathah.

18.2 Å stoppe etter skriften

Stoppet følger ***Rasm 'Uthmani*** (الرَّسْم العُثْمَانِيّ): det som er skrevet, uttales ved stopp, og det som er utelatt, utelates. Slik stopper man på ﴿لٰكِنَّا۠﴾ (Al-Kahf 18:38), ﴿الظُّنُوْنَا﴾ (Al-Ahzab 33:10), ﴿الرَّسُوْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:66), ﴿السَّبِيْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:67) og ﴿اِنِّيْٓ اَنَا﴾ (Taha 20:12) med Alif, som faller bort ved sammenbinding. Ord der Ya er utelatt i skrift, stoppes uten Ya, som i ﴿يَسْرِ﴾ (Al-Fajr 89:4). For Hafs er ﴿اٰتٰنِۦَ اللّٰهُ﴾ (An-Naml 27:36) unntatt: ved stopp er det to måter, med stum Ya eller uten.

I ﴿سَلٰسِلَا۠﴾ (Al-Insan 76:4) er det to måter ved stopp: med Alif eller med sukun. Det første ﴿قَوَارِيْرَا۠﴾ (Al-Insan 76:15) stoppes med Alif og det andre ﴿قَوَارِيْرَا۠﴾ (Al-Insan 76:16) med sukun.

> **Merknad**
>
> I den indo-pakistanske mushafen bærer Alif i den første og den andre ﴿قَوَارِيْرَا۠﴾ (Al-Insan 76:15) samme tegn (en stående rektangulær null), selv om regelen er forskjellig, som forklart ovenfor. Alif i ﴿الظُّنُوْنَا﴾ (Al-Ahzab 33:10), ﴿الرَّسُوْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:66) og ﴿السَّبِيْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:67) har ikke noe tegn, selv om den uttales ved stopp; regelen "en bokstav uten tegn uttales ikke" gjelder derfor ikke her, og man følger det som står her.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 104 til 105; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على أواخر الكلم وباب الوقف على مرسوم الخط; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: كيفية الوقف والروم والإشمام.

KAPITTEL 19

Maqtu' og Mawsul: særskrevne og sammenskrevne ord

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٧٩ وَاعْرِفْ لِمَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ وَتَا — فِي مُصْحَفِ الْإِمَامِ فِيمَا قَدْ أَتَى

٨٠ فَاقْطَعْ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ أَنْ لَا — مَعْ مَلْجَإٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا

٨١ وَتَعْبُدُوا يَاسِينَ ثَانِي هُودَ لَا — يُشْرِكْنَ تُشْرِكْ يَدْخُلْنَ تَعْلُوا عَلَى

٨٢ أَنْ لَا يَقُولُوا لَا أَقُولَ إِنْ مَا — بِالرَّعْدِ وَالْمَفْتُوحَ صِلْ وَعَنْ مَا

٨٣ نُهُوا اقْطَعُوا مِنْ مَا بِرُومٍ وَالنِّسَا — خُلْفُ الْمُنَافِقِينَ أَمْ مَنْ أَسَّسَا

٨٤ فُصِّلَتِ النِّسَا وَذِبْحٍ حَيْثُ مَا — وَأَنْ لَمِ الْمَفْتُوحَ كَسْرُ إِنَّ مَا

٨٥ الْأَنْعَامَ وَالْمَفْتُوحَ يَدْعُونَ مَعَا — وَخُلْفُ الْأَنْفَالِ وَنَحْلٍ وَقَعَا

٨٦ وَكُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَاخْتُلِفْ — رُدُّوا كَذَا قُلْ بِئْسَمَا وَالْوَصْلَ صِفْ

٨٧ خَلَفْتُمُونِي وَاشْتَرَوْا فِي مَا اقْطَعَا — أُوحِيَ أَفَضْتُمْ اشْتَهَتْ يَبْلُو مَعَا

٨٨ ثَانِي فَعَلْنَ وَقَعَتْ رُومٌ كِلَا — تَنْزِيلُ شُعَرَا وَغَيْرَهَا صِلَا

٨٩ فَأَيْنَمَا كَالنَّحْلِ صِلْ وَمُخْتَلِفْ — فِي الشُّعَرَا الْأَحْزَابِ وَالنِّسَا وُصِفْ

٩٠ وَصِلْ فَإِلَّمْ هُودَ أَلَّنْ نَجْعَلَا — نَجْمَعَ كَيْلَا تَحْزَنُوا تَأْسَوْا عَلَى

٩١ حَجٌّ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَقَطْعُهُمْ — عَنْ مَنْ يَشَاءُ مَنْ تَوَلَّى يَوْمَ هُمْ

٩٢ وَمَالِ هَذَا وَالَّذِينَ هَؤُلَا — تَحِينَ فِي الْإِمَامِ صِلْ وَوُهِّلَا

٩٣ وَوَزَنُوهُمْ وَكَالُوهُمْ صِلِ — كَذَا مِنَ الْ وَيَا وَهَا لَا تَفْصِلِ

Et ***Maqtu'*** (المَقْطُوع)-ord er skrevet i mushafen atskilt fra ordet etter; et ***Mawsul*** (المَوْصُول)-ord er skrevet sammen med det. Dette er viktig for ***Waqf Ikhtibari*** (الوَقْف الاخْتِبَارِيّ) (et stopp for å vise skriften, eller et påtvunget stopp): i et særskrevet ord kan man stoppe på den første delen; i et sammenskrevet ord stopper man bare på slutten. Det har ingen virkning ved sammenbinding.

Nedenfor står de viktigste ordene poeten nevner. Angivelsen ved hvert eksempel hentes automatisk fra teksten i mushafen som brukes i denne utgaven, så den viser mushafens egen skrift:

Ord	Regel	Eksempler fra mushafen
أن لا	Særskrevet på ti steder, ellers sammenskrevet	اَنْ لَّآ اَقُوْلَ Al-A'raf 7:105: særskrevet اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا Al-A'raf 7:169: særskrevet اَنْ لَّا مَلْجَاَ At-Tawbah 9:118: særskrevet وَاَنْ لَّآ اِلٰهَ Hud 11:14: særskrevet اَنْ لَّا تَعْبُدُوْٓا Hud 11:26: særskrevet اَنْ لَّا تُشْرِكْ Al-Hajj 22:26: særskrevet اَنْ لَّا تَعْبُدُوا Ya-Sin 36:60: særskrevet وَّاَنْ لَّا تَعْلُوْا Ad-Dukhan 44:19: særskrevet اَنْ لَّا يُشْرِكْنَ Al-Mumtahanah 60:12: særskrevet اَنْ لَّا يَدْخُلَنَّهَا Al-Qalam 68:24: særskrevet اَلَّا تَعْلُوْا An-Naml 27:31: sammenskrevet
إن ما	Særskrevet bare i ar-Ra'd	وَاِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ Ar-Ra'd 13:40: særskrevet وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ Yunus 10:46: sammenskrevet
عن ما	Særskrevet bare i al-A'raf	عَنْ مَّا نُهُوْا Al-A'raf 7:166: særskrevet عَمَّا تَعْمَلُوْنَ Al-Baqarah 2:74: sammenskrevet
من ما	Særskrevet i an-Nisa' og ar-Rum; omstridt i al-Munafiqun	فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ An-Nisa 4:25: særskrevet مِنْ مَّا مَلَكَتْ Ar-Rum 30:28: særskrevet مِنْ مَّا رَزَقْنٰكُمْ Al-Munafiqun 63:10: særskrevet وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ Al-Baqarah 2:3: sammenskrevet
أم من	Særskrevet på fire steder	اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ An-Nisa 4:109: særskrevet اَمْ مَّنْ اَسَّسَ At-Tawbah 9:109: særskrevet اَمْ مَّنْ خَلَقْنَاۗ As-Saffat 37:11: særskrevet اَمْ مَّنْ يَّاْتِيْٓ Fussilat 41:40: særskrevet اَمَّنْ خَلَقَ An-Naml 27:60: sammenskrevet
حيث ما	Alltid særskrevet	وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ Al-Baqarah 2:144: særskrevet

Ord	Regel	Eksempler fra mushafen
أن لم	Alltid særskrevet	اَنْ لَّمْ يَكُنْ Al-An'am 6:131: særskrevet
إن ما (المكسورة المشددة)	Atskilt i al-An'am; omstridt i an-Nahl	اِنَّ مَا تُوْعَدُوْنَ Al-An'am 6:134: særskrevet اِنَّمَا نَحْنُ Al-Baqarah 2:11: sammenskrevet اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ An-Nahl 16:95: sammenskrevet
أن ما (المفتوحة المشددة)	Særskrevet i al-Hajj og Luqman; omstridt i al-Anfal	وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ Al-Hajj 22:62: særskrevet وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ Luqman 31:30: særskrevet اَنَّمَا غَنِمْتُمْ Al-Anfal 8:41: sammenskrevet
كل ما	Særskrevet i Ibrahim; omstridt på noen steder, blant annet an-Nisa'	كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ؕ Ibrahim 14:34: særskrevet كُلَّمَا رُدُّوْٓا An-Nisa 4:91: sammenskrevet كُلَّمَآ اَضَآءَ Al-Baqarah 2:20: sammenskrevet
بئس ما	Sammenskrevet i al-Baqarah 90 og al-A'raf; omstridt i al-Baqarah 93; ellers særskrevet	بِئْسَمَا اشْتَرَوْا Al-Baqarah 2:90: sammenskrevet بِئْسَمَا خَلَفْتُمُوْنِيْ Al-A'raf 7:150: sammenskrevet لَبِئْسَ مَا كَانُوْا Al-Ma'idah 5:62: særskrevet
في ما	Særskrevet på elleve steder, ellers sammenskrevet	فِيْ مَا فَعَلْنَ Al-Baqarah 2:240: særskrevet فِيْ مَآ اُوْحِيَ Al-An'am 6:145: særskrevet فِيْ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ Al-Waqi'ah 56:61: særskrevet فِيْمَا كَانُوْا Al-Baqarah 2:113: sammenskrevet
أين ما	Sammenskrevet i al-Baqarah 115 og an-Nahl; ellers særskrevet, med forskjell på tre steder	فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا Al-Baqarah 2:115: sammenskrevet اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ An-Nahl 16:76: sammenskrevet اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا Al-Baqarah 2:148: særskrevet
إن لم	Sammenskrevet bare i Hud 14	فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا Hud 11:14: sammenskrevet

Ord	Regel	Eksempler fra mushafen
أن لن	Sammenskrevet i al-Kahf og al-Qiyamah	اَلَّنْ نَّجْعَلَ Al-Kahf 18:48: sammenskrevet اَلَّنْ نَّجْمَعَ Al-Qiyamah 75:3: sammenskrevet
كي لا	Sammenskrevet på fire steder, ellers særskrevet	لِكَيْلَا تَحْزَنُوْا Ali 'Imran 3:153: sammenskrevet لِكَيْلَا يَعْلَمَ Al-Hajj 22:5: sammenskrevet لِكَيْلَا يَكُوْنَ Al-Ahzab 33:50: sammenskrevet لِّكَيْلَا تَأْسَوْا Al-Hadid 57:23: sammenskrevet لِكَيْ لَا يَعْلَمَ An-Nahl 16:70: særskrevet
عن من	Særskrevet i an-Nur og an-Najm	عَنْ مَّنْ يَّشَآءُ ؕ An-Nur 24:43: særskrevet عَنْ مَّنْ تَوَلّٰى ۙ An-Najm 53:29: særskrevet
يوم هم	Særskrevet i Ghafir og adh-Dhariyat	يَوْمَ هُمْ بَارِزُوْنَ ۚ Ghafir 40:16: særskrevet يَوْمَ هُمْ عَلَى Adh-Dhariyat 51:13: særskrevet
مال	Lam skrives atskilt fra det som følger på fire steder	فَمَالِ هٰٓؤُلَآءِ An-Nisa 4:78: særskrevet مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ Al-Kahf 18:49: særskrevet مَالِ هٰذَا الرَّسُوْلِ Al-Furqan 25:7: særskrevet فَمَالِ الَّذِيْنَ Al-Ma'arij 70:36: særskrevet
كالوهم ووزنوهم	Begge sammenskrevet	كَالُوْهُمْ اَوْ وَّزَنُوْهُمْ Al-Mutaffifin 83:3: sammenskrevet

Merknad

Der eksemplarene er forskjellige, følger mushafen som brukes her én av de to måtene, og et prøvestopp følger dens skrift.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 79 til 93; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المقطوع والموصول.

KAPITTEL 20

Den åpne Ta: feminine endelser skrevet med Ta

Fra al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٩٤ وَرَحْمَتُ الزُّخْرُفِ بِالتَّا زَبَرَهْ ... الَاعْرَافِ رُومٍ هُودٍ كَافِ الْبَقَرَهْ

٩٥ نِعْمَتُهَا ثَلَاثُ نَحْلٍ إِبْرَهَمْ ... مَعًا أَخِيرَاتُ عُقُودُ الثَّانِ هَمّْ

٩٦ لُقْمَانُ ثُمَّ فَاطِرٌ كَالطُّورِ ... عِمْرَانَ لَعْنَتَ بِهَا وَالنُّورِ

٩٧ وَامْرَأَتُ يُوسُفَ عِمْرَانَ الْقَصَصْ ... تَحْرِيمَ مَعْصِيَتْ بِقَدْ سَمِعْ يُخَصّْ

٩٨ شَجَرَتَ الدُّخَانِ سُنَّتْ فَاطِرِ ... كُلًّا وَالَانْفَالِ وَحَرْفِ غَافِرِ

٩٩ قُرَّتُ عَيْنٍ جَنَّتٌ فِي وَقَعَتْ ... فِطْرَتْ بَقِيَّتْ وَابْنَتْ وَكَلِمَتْ

١٠٠ أَوْسَطَ الَاعْرَافِ وَكُلُّ مَا اخْتُلِفْ ... جَمْعًا وَفَرْدًا فِيهِ بِالتَّاءِ عُرِفْ

Substantivers feminine endelse skrives normalt som ***Ta' Marbutah*** (التَّاء المَرْبُوطَة) (ة) og uttales ved stopp som Ha'. På visse steder i mushafen skrives den som ***Ta' Maftuhah*** (التَّاء المَفْتُوحَة) (ت), og Hafs stopper på disse med Ta, etter skriften. Dette er stedene poeten samlet:

Ord	Steder	Hvor	Eksempel
رحمت	7	Al-Baqarah 2:218, Al-A'raf 7:56, Hud 11:73, Maryam 19:2, Ar-Rum 30:50, Az-Zukhruf 43:32 (to ganger)	رَحْمَتَ اللَّهِ
نعمت	11	Al-Baqarah 2:231, Ali 'Imran 3:103, Al-Ma'idah 5:11, Ibrahim 14:28, Ibrahim 14:34, An-Nahl 16:72, An-Nahl 16:83, An-Nahl 16:114, Luqman 31:31, Fatir 35:3, At-Tur 52:29	نِعْمَتَ اللَّهِ
امرأت	7	Ali 'Imran 3:35, Yusuf 12:30, Yusuf 12:51, Al-Qasas 28:9, At-Tahrim 66:10 (to ganger), At-Tahrim 66:11	امْرَاَتُ عِمْرَانَ
سنت	5	Al-Anfal 8:38, Fatir 35:43 (tre ganger), Ghafir 40:85	سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ
لعنت	2	Ali 'Imran 3:61, An-Nur 24:7	لَعْنَتَ اللَّهِ
معصيت	2	Al-Mujadila 58:8, Al-Mujadila 58:9	وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
شجرت	1	Ad-Dukhan 44:43	شَجَرَتَ الزَّقُّومِ
قرت	1	Al-Qasas 28:9	قُرَّتُ عَيْنٍ
جنت	1	Al-Waqi'ah 56:89	وَجَنَّتُ نَعِيمٍ
فطرت	1	Ar-Rum 30:30	فِطْرَتَ اللَّهِ

Ord	Steder	Hvor	Eksempel
بقيت	1	Hud 11:86	بَقِيَّتُ اللّٰهِ
ابنت	1	At-Tahrim 66:12	ابْنَتَ عِمْرٰنَ
كلمت	1	Al-A'raf 7:137	كَلِمَتُ رَبِّكَ

Ord som noen leser i flertall og andre i entall, skrives med Ta, som poeten sier, for eksempel ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ (Al-An'am 6:115) og ﴿اٰيٰتٌ﴾ (Yusuf 12:7).

Regelen kort

Hver feminin Ta som er skrevet åpen i mushafen, stopper Hafs på med Ta; hver som er skrevet som Ta' Marbutah, med Ha'.

Kilder: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 94 til 100; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط، هاء التأنيث; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: هاء التأنيث المرسومة تاء.

KAPITTEL 21

Indo-Pak-mushafens tegn

Dabt (الضَّبْط) er tegnene som settes på bokstaver for å vise vokalene og reglene deres. Indo-Pak-eksemplarer har egne konvensjoner; den som forstår dem, kan lese mange regler ut av mushafen selv:

Tegn	Betydning	Eksempel
En sukun (jazm) over en bokstav	Bokstaven er stum. Den skrives på hver stum Nun; regelen fremgår av neste bokstav	﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25)
En shaddah på bokstaven etter en stum	***Idgham*** (الإِدْغَام)	﴿مِنْ رَّبِّهِمْ﴾ (Al-Baqarah 2:5) ﴿مَنْ يَّقُوْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:8)
En liten Mim	***Iqlab*** (الإِقْلَاب)	﴿مِنْۢ بَعْدِ﴾ (Al-Baqarah 2:27)
En liten stående Alif	En Madd-Alif som uttales, men ikke skrives	﴿مٰلِكِ﴾ (Al-Fatihah 1:4)
En omvendt dammah	Silah av pronomen-Ha' med en Waw	﴿اِنَّهٗ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1)
En stående kasrah	Silah av pronomen-Ha' med en Ya	﴿مِيْثَاقِهٖ ۖ﴾ (Al-Baqarah 2:27)
Madd-tegnet	Madd lengre enn naturlig. Noen Indo-Pak-eksemplarer skriver en liten Madd for Munfasil og en stor for Muttasil og Lazim; denne utgaven bruker ett tegn for alle	﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿بِمَآ اُنْزِلَ﴾ (Al-Baqarah 2:4)
En liten Nun	En Nun som er utelatt i skrift, men uttales	﴿نُۢجِ﴾ (Al-Anbya 21:88)
En bokstav uten vokal og uten tegn	Ekstra, uttales ikke	﴿عَصَوْا وَّكَانُوْا﴾ (Al-Baqarah 2:61)

Kilder: Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: علامات الضبط; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط.

KAPITTEL 22

Særlige ord i Hafs' riwayah

Dette er en oppsummering av stedene med en særlig regel i riwayah fra Hafs 'an 'Asim via ash-Shatibiyyah, samlet i én tabell for enkel repetisjon. De fleste er forklart i sine kapitler:

Sted	Regel hos Hafs
﴿عِوَجًا﴾ (Al-Kahf 18:1) ﴿قَيِّمًا﴾ (Al-Kahf 18:2)	En lett pause på Alif i *'iwaja*, uten pust
﴿مِن مَّرْقَدِنَاۜ﴾ (Ya-Sin 36:52)	En pause på Alif i *marqadina*, så *hadha*
﴿مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ (Al-Qiyamah 75:27)	En pause på Nun, altså ingen sammensmelting
﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14)	En pause på Lam, altså ingen sammensmelting
﴿مَجْرٖىهَا﴾ (Hud 11:41)	Stor ***Imalah*** (الإِمَالَة): fathah heller mot kasrah og Alif mot Ya; Ra' er lett
﴿ءَاَعْجَمِيٌّ ۟ ءَايٰتُهُۥ﴾ (Fussilat 41:44)	***Tashil*** (التَّسْهِيل) av den andre Hamzah, mellom Hamzah og Alif
﴿لَا تَاْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11)	Sammensmelting av Nun i Nun med ***Ishmam*** (الإِشْمَام) (rundede lepper), som foretrekkes, eller Izhar med ***Rawm*** (الرَّوْم)
﴿مِنْ ضُعْفٍ﴾ (Ar-Rum 30:54)	På alle tre steder: fathah på Dad, som foretrekkes, eller dammah
﴿بَصْۜطَةً ۚ﴾ (Al-Baqarah 2:245) ﴿وَيَبْصُۜطُ ۖ﴾ (Al-A'raf 7:69)	Bare med Sin
﴿الْمُصَيْطِرُونَ﴾ (At-Tur 52:37)	Med Sad eller Sin; Sad foretrekkes
﴿بِمُصَيْطِرٍ﴾ (Al-Ghashiyah 88:22)	Bare med Sad
﴿هَلَكَ﴾ ﴿مَالِيَهْ﴾ (Al-Haqqah 69:28) (Al-Haqqah 69:29)	Ved sammenbinding: Sakt med Izhar, eller Idgham
﴿الٓمٓ ۝١﴾ (Ali 'Imran 3:1) ﴿اللَّهُ﴾ (Ali 'Imran 3:2)	Ved sammenbinding: seks slag på Mim, eller to
﴿عٓسٓقٓ ۝٢﴾ ﴿كٓهٰيٰعٓصٓ ۝١﴾ (Maryam 19:1) (Ash-Shuraa 42:2)	'Ayn: fire eller seks slag; seks er å foretrekke
﴿وَالْقُرْاٰنِ﴾ (Ya-Sin 36:2) ﴿يٰسٓ ۝١﴾ (Ya-Sin 36:1) ﴿نٓ وَالْقَلَمِ﴾ (Al-Qalam 68:1)	Izhar av stum Nun foran Waw

Sted	Regel hos Hafs
﴿ءَآلذَّكَرَيْنِ﴾ (Al-An'am 6:143) ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ (Yunus 10:51) ﴿قُلْ ءَآللَّهُ﴾ (Yunus 10:59)	Gjøre Hamzat al-Wasl om til Alif med seks slag, eller lette den
﴿ارْكَب مَّعَنَا﴾ (Hud 11:42) ﴿يَلْهَثْ ذَّٰلِكَ﴾ (Al-A'raf 7:176)	Ba smeltet inn i Mim, og Tha i Dhal
﴿نَخْلُقْكُّمْ﴾ (Al-Mursalat 77:20)	Fullstendig sammensmelting, som foretrekkes, eller ufullstendig
﴿كُلُّ فِرْقٍ﴾ (Ash-Shu'ara 26:63)	Ra' tung eller lett
﴿ائْتِنِيَ اللَّهُ﴾ (An-Naml 27:36)	Ved stopp: med stum Ya eller uten
﴿سَلَٰسِلَا۟﴾ (Al-Insan 76:4)	Ved stopp: med Alif eller med sukun
﴿يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ (Az-Zumar 39:7)	Dammah på Ha', uten Silah
﴿فِيهِۦ مُهَانًا﴾ (Al-Furqan 25:69)	Silah av Ha' selv om bokstaven foran er stum

Merknad

I den indo-pakistanske mushafen skrives ﴿مِنْ ضُّعْفٍ﴾ (Ar-Rum 30:54) med en dammah på Dad og et lite tegn over; for Hafs via ash-Shatibiyyah foretrekkes fathah, og dammah er tillatt. Sad i ﴿الْمُصَّيْطِرُوْنَ﴾ (At-Tur 52:37) og i ﴿بِمُصَّيْطِرٍ﴾ (Al-Ghashiyah 88:22) bærer samme lille Sin, men regelen er forskjellig: i at-Tur Sad eller Sin, Sad foretrukket; i al-Ghashiyah bare Sad. Saktah-tegnet på «عوجا» vises ikke i den digitale teksten som brukes her, men Saktah leses. ﴿لَا تَأْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11) og ﴿ءَاَعْجَمِيٌّ ءَايْتُهُۥ﴾ (Fussilat 41:44) bærer små tegn for Ishmam og Tashil, som i tabellen.

Kilder: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: فرش الحروف في مواضعها من الكتاب; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الكلمات الخاصة برواية حفص.

Vedlegg 1: Teksten til al-Muqaddimah al-Jazariyyah

Hele diktet for memorering og repetisjon, etter den vanlige tellingen på 109 vers. Overskriftene hører ikke til diktet; de er lagt til for inndelingen. Noen få vers avviker litt i ordlyd mellom håndskriftene. Dikteren teller selv 107 vers («وأبياتها قاف وزاي في العدد»); den vanlige tellingen legger til to avsluttende vers.

المقدمة

١ يَقُولُ رَاجِي عَفْوِ رَبٍّ سَامِعِ مُحَمَّدُ بْنُ الْجَزَرِيِّ الشَّافِعِي

٢ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ وَمُصْطَفَاهُ

٣ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَمُقْرِئِ الْقُرْآنِ مَعْ مُحِبِّهِ

٤ وَبَعْدُ إِنَّ هَذِهِ مُقَدِّمَهْ فِيمَا عَلَى قَارِئِهِ أَنْ يَعْلَمَهْ

٥ إِذْ وَاجِبٌ عَلَيْهِمُ مُحَتَّمُ قَبْلَ الشُّرُوعِ أَوَّلًا أَنْ يَعْلَمُوا

٦ مَخَارِجَ الْحُرُوفِ وَالصِّفَاتِ لِيَلْفِظُوا بِأَفْصَحِ اللُّغَاتِ

٧ مُحَرِّرِي التَّجْوِيدِ وَالْمَوَاقِفِ وَمَا الَّذِي رُسِمَ فِي الْمَصَاحِفِ

٨ مِنْ كُلِّ مَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ بِهَا وَتَاءِ أُنْثَى لَمْ تَكُنْ تُكْتَبْ بِهَا

باب مخارج الحروف

٩ مَخَارِجُ الْحُرُوفِ سَبْعَةَ عَشَرْ عَلَى الَّذِي يَخْتَارُهُ مَنِ اخْتَبَرْ

١٠ فَأَلِفُ الْجَوْفِ وَأُخْتَاهَا وَهِي حُرُوفُ مَدٍّ لِلْهَوَاءِ تَنْتَهِي

١١ ثُمَّ لِأَقْصَى الْحَلْقِ هَمْزٌ هَاءُ ثُمَّ لِوَسْطِهِ فَعَيْنٌ حَاءُ

١٢ أَدْنَاهُ غَيْنٌ خَاؤُهَا وَالْقَافُ أَقْصَى اللِّسَانِ فَوْقُ ثُمَّ الْكَافُ

١٣ أَسْفَلُ وَالْوَسْطُ لِجِيمِ الشِّينُ يَا وَالضَّادُ مِنْ حَافَتِهِ إِذْ وَلِيَا

١٤ الاضْرَاسَ مِنْ أَيْسَرَ أَوْ يُمْنَاهَا وَاللَّامُ أَدْنَاهَا لِمُنْتَهَاهَا

١٥ وَالنُّونُ مِنْ طَرَفِهِ تَحْتُ اجْعَلُوا وَالرَّا يُدَانِيهِ لِظَهْرٍ أَدْخَلُ

١٦ وَالطَّاءُ وَالدَّالُ وَتَا مِنْهُ وَمِنْ عُلْيَا الثَّنَايَا وَالصَّفِيرُ مُسْتَكِنْ

١٧ مِنْهُ وَمِنْ فَوْقِ الثَّنَايَا السُّفْلَى وَالظَّاءُ وَالذَّالُ وَثَا لِلْعُلْيَا
١٨ مِنْ طَرَفَيْهِمَا وَمِنْ بَطْنِ الشَّفَهْ فَالْفَا مَعَ اطْرَافِ الثَّنَايَا الْمُشْرِفَهْ
١٩ لِلشَّفَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ وَغُنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ

باب صفات الحروف

٢٠ صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِلْ مُنْفَتِحٌ مُصْمَتَةٌ وَالضِّدَّ قُلْ
٢١ مَهْمُوسُهَا فَحَّثَهُ شَخْصٌ سَكَتْ شَدِيدُهَا لَفْظُ أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ
٢٢ وَبَيْنَ رِخْوٍ وَالشَّدِيدِ لِنْ عُمَرْ وَسَبْعُ عُلْوٍ خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ حَصَرْ
٢٣ وَصَادُ ضَادٌ طَاءُ ظَاءٌ مُطْبَقَهْ وَفِرَّ مِنْ لُبِّ الْحُرُوفُ الْمُذْلَقَهْ
٢٤ صَفِيرُهَا صَادٌ وَزَايٌ سِينُ قَلْقَلَةٌ قُطْبُ جَدٍ وَاللِّينُ
٢٥ وَاوٌ وَيَاءٌ سُكِّنَا وَانْفَتَحَا قَبْلَهُمَا وَالِانْحِرَافُ صُحِّحَا
٢٦ فِي اللَّامِ وَالرَّا وَبِتَكْرِيرٍ جُعِلْ وَلِلتَّفَشِّي الشِّينُ ضَادًا اسْتَطِلْ

باب التجويد

٢٧ وَالْأَخْذُ بِالتَّجْوِيدِ حَتْمٌ لَازِمُ مَنْ لَمْ يُجَوِّدِ الْقُرَانَ آثِمُ
٢٨ لِأَنَّهُ بِهِ الْإِلَهُ أَنْزَلَا وَهَكَذَا مِنْهُ إِلَيْنَا وَصَلَا
٢٩ وَهُوَ أَيْضًا حِلْيَةُ التِّلَاوَةِ وَزِينَةُ الْأَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ
٣٠ وَهُوَ إِعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا مِنْ صِفَةٍ لَهَا وَمُسْتَحَقَّهَا
٣١ وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ وَاللَّفْظُ فِي نَظِيرِهِ كَمِثْلِهِ
٣٢ مُكَمَّلًا مِنْ غَيْرِ مَا تَكَلُّفِ بِاللُّطْفِ فِي النُّطْقِ بِلَا تَعَسُّفِ
٣٣ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ تَرْكِهِ إِلَّا رِيَاضَةُ امْرِئٍ بِفَكِّهِ

باب الترقيق والتفخيم وبيان بعض الحروف

٣٤ فَرَقِّقَنْ مُسْتَفِلًا مِنْ أَحْرُفِ وَحَاذِرَنْ تَفْخِيمَ لَفْظِ الْأَلِفِ
٣٥ وَهَمْزَ الْحَمْدُ أَعُوذُ اهْدِنَا اللَّهُ ثُمَّ لَامَ لِلَّهِ لَنَا
٣٦ وَلْيَتَلَطَّفْ وَعَلَى اللَّهِ وَلَا الضْ وَالْمِيمَ مِنْ مُخْمَصَةٍ وَمِنْ مَرَضْ
٣٧ وَبَاءَ بَرْقٍ بَاطِلٍ بِهِمْ بِذِي وَاحْرِصْ عَلَى الشِّدَّةِ وَالْجَهْرِ الَّذِي

٣٨ فِيهَا وَفِي الْجِيمِ كَحُبِّ الصَّبِرْ رَبْوَةٍ اجْتُثَّتْ وَحَجِّ الْفَجْرِ
٣٩ وَبَيِّنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا
٤٠ وَحَاءَ حَصْحَصَ أَحَطتُّ الْحَقُّ وَسِينَ مُسْتَقِيمٍ يَسْطُو يَسْقُو

باب الراءات

٤١ وَرَقِّقِ الرَّاءَ إِذَا مَا كُسِرَتْ كَذَاكَ بَعْدَ الْكَسْرِ حَيْثُ سَكَنَتْ
٤٢ إِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلِ حَرْفِ اسْتِعْلَا أَوْ كَانَتِ الْكَسْرَةُ لَيْسَتْ أَصْلَا
٤٣ وَالْخُلْفُ فِي فِرْقٍ لِكَسْرٍ يُوجَدُ وَأَخْفِ تَكْرِيرًا إِذَا تُشَدَّدُ

باب اللامات وأحكام متفرقة

٤٤ وَفَخِّمِ اللَّامَ مِنِ اسْمِ اللَّهِ عَنْ فَتْحٍ اوْ ضَمٍّ كَعَبْدُ اللَّهِ
٤٥ وَحَرْفَ الِاسْتِعْلَاءِ فَخِّمْ وَاخْصُصَا الِاطْبَاقَ أَقْوَى نَحْوُ قَالَ وَالْعَصَا
٤٦ وَبَيِّنِ الْإِطْبَاقَ مِنْ أَحَطتُّ مَعْ بَسَطتَّ وَالْخُلْفُ بِخَلْقُكُّمْ وَقَعْ
٤٧ وَاحْرِصْ عَلَى السُّكُونِ فِي جَعَلْنَا أَنْعَمْتَ وَالْمَغْضُوبِ مَعْ ضَلَلْنَا
٤٨ وَخَلِّصِ انْفِتَاحَ مَحْذُورًا عَسَى خَوْفَ اشْتِبَاهِهِ بِمَحْظُورًا عَصَى
٤٩ وَرَاعِ شِدَّةً بِكَافٍ وَبِتَا كَشِرْكِكُمْ وَتَتَوَفَّى فِتْنَتَا
٥٠ وَأَوَّلَيْ مِثْلٍ وَجِنْسٍ إِنْ سَكَنْ أَدْغِمْ كَقُلْ رَبِّ وَبَلْ لَا وَأَبِنْ
٥١ فِي يَوْمِ مَعْ قَالُوا وَهُمْ وَقُلْ نَعَمْ سَبِّحْهُ لَا تُزِغْ قُلُوبَ فَالْتَقَمْ

باب الضاد والظاء

٥٢ وَالضَّادَ بِاسْتِطَالَةٍ وَمَخْرَجِ مَيِّزْ مِنَ الظَّاءِ وَكُلُّهَا تَجِي
٥٣ فِي الظَّعْنِ ظِلِّ الظُّهْرِ عُظْمِ الْحِفْظِ أَيْقِظْ وَأَنْظِرْ عَظْمِ ظَهْرِ اللَّفْظِ
٥٤ ظَاهِرْ لَظَى شُوَاظُ كَظْمٍ ظَلَمَا اغْلُظْ ظَلَامَ ظُفُرٍ انْتَظِرْ ظَمَا
٥٥ أَظْفَرَ ظَنًّا كَيْفَ جَا وَعِظْ سِوَى عِضِينَ ظَلَّ النَّحْلِ زُخْرُفٍ سَوَا
٥٦ وَظَلْتَ ظَلْتُمْ وَبِرُومٍ ظَلُّوا كَالْحِجْرِ ظَلَّتْ شُعَرَا نَظَلُّ
٥٧ يَظْلَلْنَ مَحْظُورًا مَعَ الْمُحْتَظِرِ وَكُنْتَ فَظًّا وَجَمِيعِ النَّظَرِ
٥٨ إِلَّا بِوَيْلٌ هَلْ وَأُولَى نَاضِرَهْ وَالْغَيْظِ لَا الرَّعْدِ وَهُودٍ قَاصِرَهْ

٥٩ وَالْحَظُّ لَا الْحَضُّ عَلَى الطَّعَامِ وَفِي ظَنِينٍ الْخِلَافُ سَامِي
٦٠ وَإِنْ تَلَاقَيَا الْبَيَانُ لَازِمُ أَنْقَضَ ظَهْرَكَ يَعَضُّ الظَّالِمُ
٦١ وَاضْطُرَّ مَعْ وَعَظْتَ مَعْ أَفَضْتُمُ وَصَفِّ هَا جِبَاهُهُمْ عَلَيْهِمُ

باب النون والميم المشددتين والميم الساكنة

٦٢ وَأَظْهِرِ الْغُنَّةَ مِنْ نُونٍ وَمِنْ مِيمٍ إِذَا مَا شُدِّدَا وَأَخْفِيَنْ
٦٣ الْمِيمَ إِنْ تَسْكُنْ بِغُنَّةٍ لَدَى بَاءٍ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ أَهْلِ الْأَدَا
٦٤ وَأَظْهِرَنْهَا عِنْدَ بَاقِي الْأَحْرُفِ وَاحْذَرْ لَدَى وَاوٍ وَفَا أَنْ تَخْتَفِي

باب حكم التنوين والنون الساكنة

٦٥ وَحُكْمُ تَنْوِينٍ وَنُونٍ يُلْفَى إِظْهَارٌ ادْغَامٌ وَقَلْبٌ إِخْفَا
٦٦ فَعِنْدَ حَرْفِ الْحَلْقِ أَظْهِرْ وَادَّغِمْ فِي اللَّامِ وَالرَّا لَا بِغُنَّةٍ لَزِمْ
٦٧ وَأَدْغِمَنْ بِغُنَّةٍ فِي يُومِنُ إِلَّا بِكَلِمَةٍ كَدُنْيَا عَنْوَنُوا
٦٨ وَالْقَلْبُ عِنْدَ الْبَا بِغُنَّةٍ كَذَا الاِخْفَا لَدَى بَاقِي الْحُرُوفِ أُخِذَا

باب المد والقصر

٦٩ وَالْمَدُّ لَازِمٌ وَوَاجِبٌ أَتَى وَجَائِزٌ وَهْوَ وَقَصْرٌ ثَبَتَا
٧٠ فَلَازِمٌ إِنْ جَاءَ بَعْدَ حَرْفِ مَدّْ سَاكِنُ حَالَيْنِ وَبِالطُّولِ يُمَدّْ
٧١ وَوَاجِبٌ إِنْ جَاءَ قَبْلَ هَمْزَةِ مُتَّصِلًا إِنْ جُمِعَا بِكَلِمَةِ
٧٢ وَجَائِزٌ إِذَا أَتَى مُنْفَصِلَا أَوْ عَرَضَ السُّكُونُ وَقْفًا مُسْجَلَا

باب معرفة الوقوف

٧٣ وَبَعْدَ تَجْوِيدِكَ لِلْحُرُوفِ لَا بُدَّ مِنْ مَعْرِفَةِ الْوُقُوفِ
٧٤ وَالاِبْتِدَاءِ وَهْيَ تُقْسَمُ إِذَنْ ثَلَاثَةٌ تَامٌّ وَكَافٍ وَحَسَنْ
٧٥ وَهْيَ لِمَا تَمَّ فَإِنْ لَمْ يُوجَدِ تَعَلُّقٌ أَوْ كَانَ مَعْنًى فَابْتَدِي
٧٦ فَالتَّامُّ فَالْكَافِي وَلَفْظًا فَامْنَعَنْ إِلَّا رُؤُوسَ الْآيِ جَوِّزْ فَالْحَسَنْ
٧٧ وَغَيْرُ مَا تَمَّ قَبِيحٌ وَلَهُ يُوقَفُ مُضْطَرًّا وَيُبْدَا قَبْلَهُ
٧٨ وَلَيْسَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ وَقْفٍ وَجَبْ وَلَا حَرَامٍ غَيْرَ مَا لَهُ سَبَبْ

باب المقطوع والموصول

٧٩ وَاعْرِفْ لِمَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ وَتَا فِي مُصْحَفِ الْإِمَامِ فِيمَا قَدْ أَتَى

٨٠ فَاقْطَعْ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ أَنْ لَا مَعْ مَلْجَإٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا

٨١ وَتَعْبُدُوا يَاسِينَ ثَانِي هُودَ لَا يُشْرِكْنَ تُشْرِكْ يَدْخُلَنْ تَعْلُوا عَلَى

٨٢ أَنْ لَا يَقُولُوا لَا أَقُولَ إِنْ مَا بِالرَّعْدِ وَالْمَفْتُوحَ صِلْ وَعَنْ مَا

٨٣ نُهُوا اقْطَعُوا مِنْ مَا بِرُومٍ وَالنِّسَا خُلْفُ الْمُنَافِقِينَ أَمْ مَنْ أَسَّسَا

٨٤ فُصِّلَتِ النِّسَا وَذِبْحٍ حَيْثُ مَا وَأَنْ لِمَ الْمَفْتُوحَ كَسْرُ إِنَّ مَا

٨٥ الْأَنْعَامَ وَالْمَفْتُوحَ يَدْعُونَ مَعَا وَخُلْفُ الْأَنْفَالِ وَنَحْلٍ وَقَعَا

٨٦ وَكُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَاخْتُلِفْ رُدُّوا كَذَا قُلْ بِئْسَمَا وَالْوَصْلَ صِفْ

٨٧ خَلَفْتُمُونِي وَاشْتَرَوْا فِي مَا اقْطَعَا أُوحِيَ أَفَضْتُمْ اشْتَهَتْ يَبْلُو مَعَا

٨٨ ثَانِي فَعَلْنَ وَقَعَتْ رُومٌ كِلَا تَنْزِيلُ شُعَرَا وَغَيْرَهَا صِلَا

٨٩ فَأَيْنَمَا كَالنَّحْلِ صِلْ وَمُخْتَلِفْ فِي الشُّعَرَا الْأَحْزَابِ وَالنِّسَا وُصِفْ

٩٠ وَصِلْ فَإِلَّمْ هُودَ أَلَّنْ نَجْعَلَا نَجْمَعَ كَيْلَا تَحْزَنُوا تَأْسَوْا عَلَى

٩١ حَجٌّ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَقَطْعُهُمْ عَنْ مَنْ يَشَاءُ مَنْ تَوَلَّى يَوْمَ هُمْ

٩٢ وَمَالِ هَذَا وَالَّذِينَ هَؤُلَا تَحِينَ فِي الْإِمَامِ صِلْ وَوُهِّلَا

٩٣ وَوَزَنُوهُمْ وَكَالُوهُمْ صِلِ كَذَا مِنَ الْ وَيَا وَهَا لَا تَفْصِلِ

باب التاءات

٩٤ وَرَحْمَتُ الزُّخْرُفِ بِالتَّا زَبَرَهْ الْأَعْرَافِ رُومٍ هُودٍ كَافِ الْبَقَرَهْ

٩٥ نِعْمَتَهَا ثَلَاثُ نَحْلٍ إِبْرَهَمْ مَعًا أَخِيرَاتُ عُقُودُ الثَّانِ هَمّْ

٩٦ لُقْمَانُ ثُمَّ فَاطِرٌ كَالطُّورِ عِمْرَانَ لَعْنَتَ بِهَا وَالنُّورِ

٩٧ وَامْرَأَتُ يُوسُفَ عِمْرَانَ الْقَصَصْ تَحْرِيمَ مَعْصِيَتْ بِقَدْ سَمِعْ يُخَصّْ

٩٨ شَجَرَتَ الدُّخَانِ سُنَّتْ فَاطِرِ كُلًّا وَالْأَنْفَالِ وَحَرْفِ غَافِرِ

٩٩ قُرَّتُ عَيْنٍ جَنَّتٌ فِي وَقَعَتْ فِطْرَتْ بَقِيَّتْ وَابْنَتْ وَكَلِمَتْ

١٠٠ أَوْسَطَ الْأَعْرَافِ وَكُلُّ مَا اخْتُلِفْ جَمْعًا وَفَرْدًا فِيهِ بِالتَّاءِ عُرِفْ

باب همز الوصل

١٠١ وَابْدَأْ بِهَمْزِ الْوَصْلِ مِنْ فِعْلٍ بِضَمّْ ... إِنْ كَانَ ثَالِثٌ مِنَ الْفِعْلِ يُضَمّْ

١٠٢ وَاكْسِرْهُ حَالَ الْكَسْرِ وَالْفَتْحِ وَفِي ... الَاسْمَاءِ غَيْرَ اللَّامِ كَسْرُهَا وَفِي

١٠٣ ابْنٍ مَعَ ابْنَةِ امْرِئٍ وَاثْنَيْنِ ... وَامْرَأَةٍ وَاسْمٍ مَعَ اثْنَتَيْنِ

باب الوقف على أواخر الكلم

١٠٤ وَحَاذِرِ الْوَقْفَ بِكُلِّ الْحَرَكَهْ ... إِلَّا إِذَا رُمْتَ فَبَعْضُ الْحَرَكَهْ

١٠٥ إِلَّا بِفَتْحٍ أَوْ بِنَصْبٍ وَأَشِمّْ ... إِشَارَةً بِالضَّمِّ فِي رَفْعٍ وَضَمّْ

الخاتمة

١٠٦ وَقَدْ تَقَضَّى نَظْمِيَ الْمُقَدِّمَهْ ... مِنِّي لِقَارِئِ الْقُرْآنِ تَقْدِمَهْ

١٠٧ أَبْيَاتُهَا قَافٌ وَزَايٌ فِي الْعَدَدْ ... مَنْ يُحْسِنِ التَّجْوِيدَ يَظْفَرْ بِالرَّشَدْ

١٠٨ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَهَا خِتَامُ ... ثُمَّ الصَّلَاةُ بَعْدُ وَالسَّلَامُ

١٠٩ عَلَى النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَآلِهِ ... وَصَحْبِهِ وَتَابِعِي مِنْوَالِهِ

Vedlegg 2: Ordliste

De arabiske termene som brukes i boken, med latinsk stavemåte slik den brukes i denne utgaven, så utgavene kan sammenlignes.

Arabisk term	Translitterasjon
الأَضْرَاس	Al-Adras
اللِّثَة	Al-Lithah
المُقَدِّمَة الجَزَرِيَّة	Al-Muqaddimah al-Jazariyyah
الشَّاطِبِيَّة	Ash-Shatibiyyah
الثَّنَايَا	Ath-Thanaya
البَسْمَلَة	Basmalah
الضَّبْط	Dabt
فَوَاتِح السُّوَر	Fawatih as-Suwar
الغُنَّة	Ghunnah
هَاء الكِنَايَة	Ha' al-Kinayah
الحَدْر	Hadr
حَفْص عَنْ عَاصِم	Hafs 'an 'Asim
الحَلْق	Halq
الهَمْس	Hams
هَمْزَة القَطْع	Hamzat al-Qat'
هَمْزَة الوَصْل	Hamzat al-Wasl
الحَرَكَة	Harakah
الحَرَكَات	Harakat
حَرْف المَدّ	Harf Madd
حُرُوف الحَلْق	Huruf al-Halq
حُرُوف المَدّ	Huruf al-Madd
حُرُوف القَلْقَلَة	Huruf al-Qalqalah
الإِبْدَال	Ibdal
الابْتِدَاء	Ibtida'
الإِدْغَام	Idgham
إِدْغَام المِثْلَيْن	Idgham al-Mithlayn
الإِدْغَام بِغُنَّة	Idgham bi-Ghunnah
الإِدْغَام بِلَا غُنَّة	Idgham bila Ghunnah

Arabisk term	Translitterasjon
الإِدْغَام الكَامِل	Idgham Kamil
الإِدْغَام النَّاقِص	Idgham Naqis
الإِدْغَام الشَّمْسِيّ	Idgham Shamsi
الإِذْلَاق	Idhlaq
الإِخْفَاء	Ikhfa'
الإِخْفَاء الشَّفَوِيّ	Ikhfa' Shafawi
الإِمَالَة	Imalah
الانْفِتَاح	Infitah
الانْحِرَاف	Inhiraf
الإِقْلَاب	Iqlab
الإِشْبَاع	Ishba'
الإِشْمَام	Ishmam
الإِصْمَات	Ismat
الإِسْنَاد	Isnad
الاسْتِعَاذَة	Isti'adhah
الاسْتِفَال	Istifal
الاسْتِعْلَاء	Isti'la'
الاسْتِطَالَة	Istitalah
الإِطْبَاق	Itbaq
الإِظْهَار	Izhar
الإِظْهَار الحَلْقِيّ	Izhar Halqi
الإِظْهَار المُطْلَق	Izhar Mutlaq
الإِظْهَار القَمَرِيّ	Izhar Qamari
الإِظْهَار الشَّفَوِيّ	Izhar Shafawi
الجَهْر	Jahr
الجَوْف	Jawf
الكَبِير	Kabir
الخَفَاء	Khafa'

Arabisk term	Translitterasjon
الخَيْشُوم	Khayshum
اللَّحْن	Lahn
اللَّحْن الجَلِيّ	Lahn Jali
اللَّحْن الخَفِيّ	Lahn Khafi
لَام التَّعْرِيف	Lam at-Ta'rif
لَام لَفْظ الجَلَالَة	Lam Lafz al-Jalalah
اللَّازِم الحَرْفِيّ المُخَفَّف	Lazim Harfi Mukhaffaf
اللَّازِم الحَرْفِيّ المُثَقَّل	Lazim Harfi Muthaqqal
اللَّازِم الكَلِمِيّ المُخَفَّف	Lazim Kalimi Mukhaffaf
اللَّازِم الكَلِمِيّ المُثَقَّل	Lazim Kalimi Muthaqqal
اللِّين	Lin
اللِّسَان	Lisan
المَدّ	Madd
مَدّ البَدَل	Madd al-Badal
مَدّ الفَرْق	Madd al-Farq
مَدّ العِوَض	Madd al-'Iwad
مَدّ اللِّين	Madd al-Lin
المَدّ العَارِض لِلسُّكُون	Madd 'Arid li-s-Sukun
المَدّ الأَصْلِيّ	Madd Asli
مَدّ التَّمْكِين	Madd at-Tamkin
المَدّ الفَرْعِيّ	Madd Far'i
المَدّ اللَّازِم	Madd Lazim
المَدّ المُنْفَصِل	Madd Munfasil
المَدّ المُتَّصِل	Madd Muttasil
المَدّ الطَّبِيعِيّ	Madd Tabi'i
المَخَارِج	Makharij
المَخْرَج	Makhraj
المَقْطُوع	Maqtu'
المَوْصُول	Mawsul
المِيم السَّاكِنَة	Mim Sakinah
المِثْلَان	Mithlayn
المُشَافَهَة	Mushafahah
المُتَبَاعِدَان	Mutaba'idayn
المُتَجَانِسَان	Mutajanisayn

Arabisk term	Translitterasjon
المُتَقَارِبَان	Mutaqaribayn
المُطْلَق	Mutlaq
النُّون السَّاكِنَة	Nun Sakinah
القَلْقَلَة	Qalqalah
القَصْر	Qasr
القَطْع	Qat'
القِرَاءَة	Qira'ah
الرَّخَاوَة	Rakhawah
الرَّسْم العُثْمَانِيّ	Rasm 'Uthmani
الرَّوْم	Rawm
الرِّوَايَة	Riwayah
رُؤُوس الآي	Ru'us al-Ay
الصَّفِير	Safir
الصَّغِير	Saghir
السَّكْت	Sakt
الشَّدَّة	Shaddah
الشَّفَتَان	Shafatan
الشِّدَّة	Shiddah
الصِّفَة	Sifah
الصِّفَات	Sifat
الصِّفَات العَارِضَة	Sifat 'Aridah
الصِّفَات اللَّازِمَة	Sifat Lazimah
الصِّلَة	Silah
الصِّلَة الكُبْرَى	Silah Kubra
الصِّلَة الصُّغْرَى	Silah Sughra
السُّكُون	Sukun
التَّاء المَفْتُوحَة	Ta' Maftuhah
التَّاء المَرْبُوطَة	Ta' Marbutah
التَّدْوِير	Tadwir
التَّفَشِّي	Tafashshi
التَّفْخِيم	Tafkhim
التَّحْقِيق	Tahqiq
التَّجْوِيد	Tajweed
التَّكْرِير	Takrir

Arabisk term	Translitterasjon
التَّنْوِين	*Tanwin*
الطَّرِيق	*Tariq*
التَّرْقِيق	*Tarqiq*
التَّرْتِيل	*Tartil*
التَّسْهِيل	*Tashil*
التَّوَسُّط	*Tawassut*
التَّوَسُّط	*Tawassut*
طَيِّبَة النَّشْر	*Tayyibat an-Nashr*
التِّلَاوَة	*Tilawah*
الوَقْف	*Waqf*

Arabisk term	Translitterasjon
وَقْف المُعَانَقَة	*Waqf al-Mu'anaqah*
الوَقْف الحَسَن	*Waqf Hasan*
الوَقْف الاضْطِرَارِيّ	*Waqf Idtirari*
الوَقْف الاخْتِبَارِيّ	*Waqf Ikhtibari*
الوَقْف الاخْتِيَارِيّ	*Waqf Ikhtiyari*
الوَقْف الانْتِظَارِيّ	*Waqf Intizari*
الوَقْف الكَافِي	*Waqf Kafi*
الوَقْف القَبِيح	*Waqf Qabih*
الوَقْف التَّامّ	*Waqf Tamm*
الوَصْل	*Wasl*

Vedlegg 3: Kilder

- **Ibn al-Jazari**, Muhammad ibn Muhammad (d. 833 e.H.): *al-Muqaddimah fi-ma 'ala Qari' al-Quran an Ya'lamah* (al-Muqaddimah al-Jazariyyah). En tekstkritisk utgave er ved dr. Ayman Rushdi Suwayd.
- **Ibn al-Jazari**: *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*, korrigert av shaykh 'Ali Muhammad ad-Dabba'; det finnes andre utgaver.
- **Ibn al-Jazari**: *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*, utgitt av dr. Ghanim Qadduri al-Hamad.
- **Makki ibn Abi Talib al-Qaysi** (d. 437 e.H.): *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah wa Tahqiq Lafz at-Tilawah*, utgitt av dr. Ahmad Hasan Farhat.
- **'Abd al-Fattah as-Sayyid 'Ajami al-Marsafi** (d. 1409 e.H.): *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*.
- **Al-Qasim ibn Firruh ash-Shatibi** (d. 590 e.H.): *Hirz al-Amani wa Wajh at-Tahani* (ash-Shatibiyyah).
- **Korantekst**: Kong Fahd-kompleksets Indo-Pak-mushaf (Hafs' riwayah) i digital form, satt med kompleksets nastaleeq-skrift (KFGQPC Nastaleeq).

> **Merknad**
>
> Vi ber Allah gjøre denne boken nyttig og oppriktig for Hans skyld. Det som er riktig i den, kommer fra Allah; finner leseren en feil, gi oss gjerne beskjed via onlinequran.me.